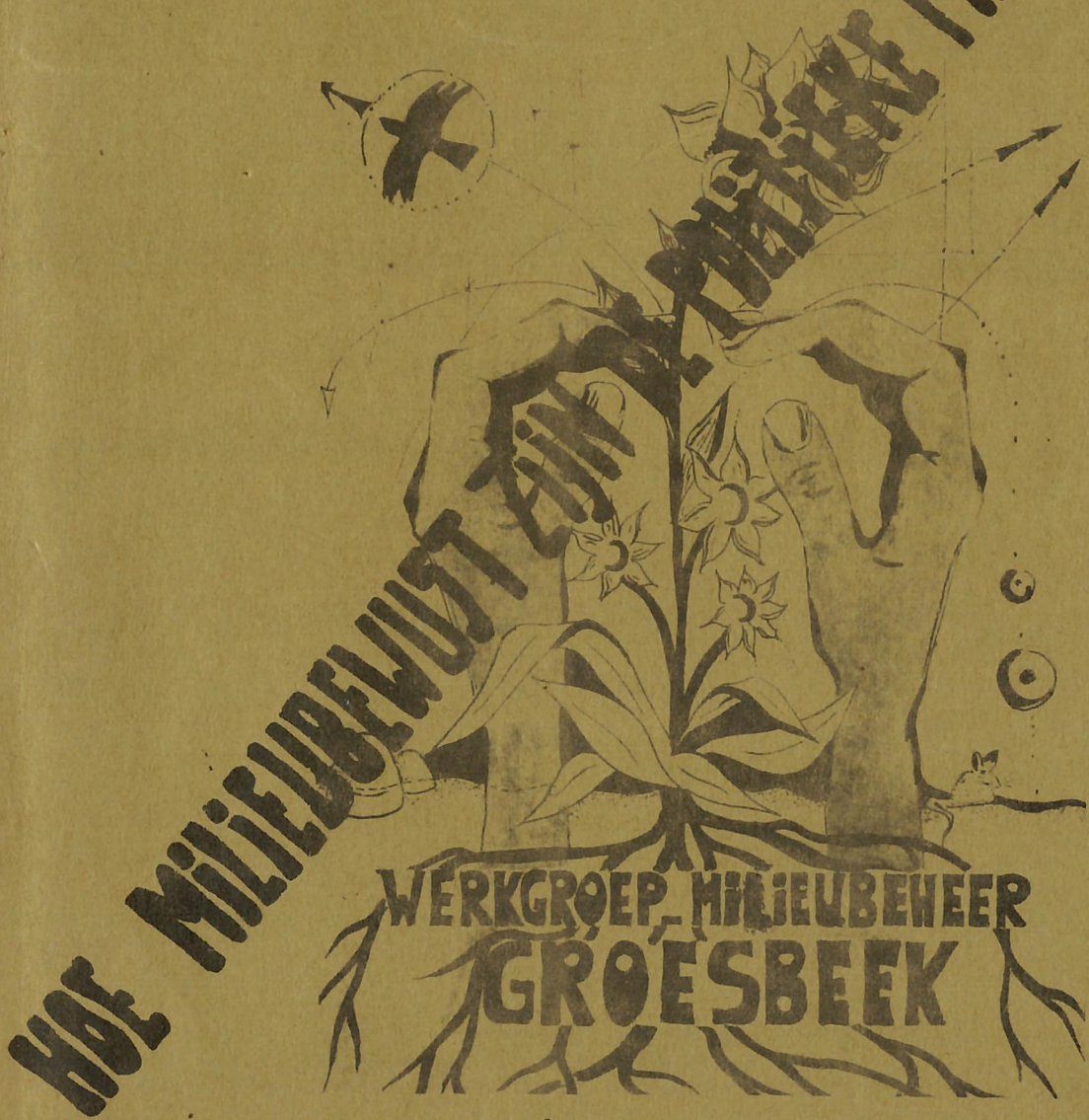

cy

GROESBEEKS
MILIEUJOURNAAL

1978 - 3

PARTIJEN HIER ?
BLZ. 15

GROESBEEKS MILIEUJOURNAAL

verschijnt:
tweemaandelijks

bij storting van f10,-
per jaar krijgt U het
thuis.

REDAKTIE

Toine de Jong
Harrie Mortiaux
Jo de Valk
Ellie Loeffen

REDAKTIE-ADRES

Toine de Jong
Stekkenberg 26
Groesbeek
tel. 08891-3780

SEKRETARIAAT

Werkgroep Milieubeheer
Groesbeek
Lievensweg 80, Groesbeek
tel. 08891-3175

VRAAGBAAK

Voor informatie, milieuklachten e.d.
Iedere dinsdag:
van 19.00 tot 20.00 uur
van Ruysdaelweg 25
Groesbeek

MEDEWERKERS

Martin van de Bos
Sjef Reichgelt
Ida Medendorp
Jacobien van Haaren
Erik van Haaren
omslag: Roel Twijnstra

◆◆inhoud◆◆

VOORWOORD VAN DE REDACTIE.....blz. 1

AFVAL - DEEL 1
door Martin van de Bos.....blz. 2

WEET U.....blz. 6

STANDPUNT W.M.G. INZAKE DE RANDWEG.....blz. 7

VERKEERSPROBLEMEN. GROESBEEK
door Harrie Mortiaux.....blz. 8

BIJ U EN MIJ ONTSNAPT ER OOK WEL
EENS EEN GAS.....blz. 10

OUD PAPIER - GLASCONTAINER
door Harrie Mortiaux.....blz. 11

HOE MILIEUBEWUST ZIJN DE POLITIEKE
PARTIJEN of WAT DE HEREN ONS BELOVEN.....blz. 15

DE KINDERCURSUS.....blz. 17

NATUURBESCHERMINGSMAATREGELEN ZINNIG
OF ONZINNIG...door Sjef Reichgelt.....blz. 18

GIFLOZE BESTRIJDING VAN ONGEDIERTE
door Toine de Jong.....blz. 20

DE "GROESBEEK" STERK VERVUILD
door Harrie Mortiaux.....blz. 21

MILIEU-RONDOM-MILIEU-RONDOM.....blz. 24

HET OVERZETTEN VAN PADDEN IN GROESBEEK...blz. 27

KOEPELACTIE.....blz. 30

5 JUNI WERELDMILIEUDAG.....blz. 30

VERSLAG VAN DE VERGADERINGEN VAN
DE AFGELOPEN MAANDEN.....blz. 31

VRAAGBAAK.....blz. 33

ZEG, HEB JE HET AL GEHOORD ?.....blz. 35

kringlooppapier

voorwoord

Ook het Groesbeeks Milieujournaal maakt deel uit van de grote stroom informatie, die wij tegenwoordig in hapklare brokken iedere dag krijgen voorgeschoteld. Krant, televisie, weekbladen en dergelijke overladen ons met feiten en meningen, waar- en onwaarheden....

Vaak zijn deze informatiekkanalen het enige, dat ons ter beschikking staat bij het vormen van een mening of het verkrijgen van inzicht in een bepaalde situatie: -- Je krijgt hiervan kanker en daarvan ook -- Koopsompolissen moet je geen dieverijen, doch onzorgvuldigheden noemen -- Cholesterol slecht voor hart en bloedvaten; Valt best wel mee, zegt de professor -- De club van Rome kan die nu wel rekenen of niet.....

Ons hoofd tolt wel eens van al deze zaken, die voor ons arge-loze lezer zo tegenstrijdig lijken en vaak ook zijn.

Toch zijn we op deze informatie aangewezen. We kunnen tenslotte niet alles zelf gaan onderzoeken (Rijnvervuiling; Rassendiscriminatie in Zuid-Afrika e.d.)

Dat aangewezen zijn op, legt toch wel een grote verantwoording bij mensen, die het nodig vinden anderen te vertellen hoe het eigenlijk zit. Ze beïnvloeden met hun informatie veelal de meningsvorming van hun lezers.

Nu wordt er door verschillende mensen vaak nogal slordig met deze verantwoording omgesprongen; Er wordt zelfs misbruik van gemaakt. Bijvoorbeeld in Duitsland, waar een groot deel van de bevolking wordt volgegoten met de riooljournalistiek van "Das Bild"; in de Sovjet-Unie waar de informatiestroom als een "dieet" voor de bevolking wordt samengesteld door enkelen; in dictatoriale landen als Chili, Argentinië, Indonesië en Oeganda waar journalisten wordt verboden de bevolking voor te lichten over wat in hun land gebeurt.

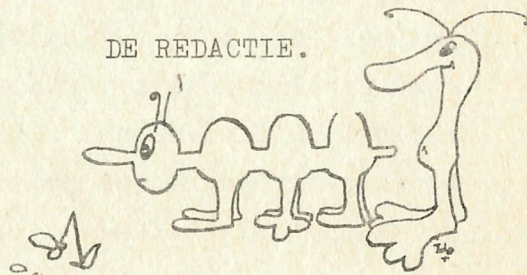
Het enige, dat je als enkeling hieraan kunt doen, is kritisch blijven door te proberen de drijfveren (misschien wel macht of geld) te doorgronden. Je niet een rad voor de ogen laten draaien.

Voorbeelden? Met mammoettankers konden volgens vele vooraanstaanden geen ongelukken gebeuren (Ze worden tenslotte bestuurd door computers, ze krijgen uitgekiende vaarroutes enz.), D.D.T. zou de wereld kunnen redden van de honger (Bij nog langer intensief gebruik had het "dag bloemen, dag vogels, dag mensen" waarschijnlijk toch een feit geworden), flatbouw was de oplossing voor woningnood (óók de oorzaak van sommige neuroses) enzovoorts.

Nu vandaag de dag hoor je weer: Kernenergie is noodzaak, om de neutronenbom kunnen we niet heen en onze economie, die moet groeien voor onze eigen bestwil.

Laten we het hoofd koel houden en kritisch blijven óók tegenover ons zelf.

DE REDACTIE.

AFVAL

Deel 1

Dit eerste artikel over afval bevat een inleiding over de problematiek van m.n. het huishoudelijk afval. Er wordt nader ingegaan op de hoeveelheden en samenstelling van afvalstoffen.

Dit is het eerste artikel van een aantal artikelen over afval, zoals wij dat als burgers produceren. De diverse aspecten van het afval, zoals het ontstaan, de verwijdering en de verwerking ervan, worden achtereenvolgens besproken. Het accent zal hierbij op het huishoudelijke afval liggen.

Wat is het probleem?

We zitten met een groeiende vuilproductie en moeten hiervoor de best mogelijke oplossing zoeken.

De reden waarom wij vroeger van het huisvuil af wilden, werd ingegeven door de snel optredende overlast van vliegen en ratten. Deze overlast was niet zonder medisch gevaar. Zoals bekend, kunnen ratten pest en de ziekte van Weil overbrengen. Vliegen kunnen aan hun poten ziektekiemen meesle-

pen en onder andere darminfecties veroorzaken.

Een tweemaal per week plaatsvindende afvoer van het huisvuil, dat tot zolang goed afgesloten bewaard werd, is daarom lang de vereiste hygiënische voorziening geweest in Nederland.

In vele gemeenten werd het verzamelde huisvuil generaties lang met menselijke fecaliën gekomposteerd. De kompost werd later verkocht voor landverbetering in de agrarische sector. Met de komst van de moderne vuilophaalwagens en waterclosets is deze recycling(kringloop) via kleine eenheden verdwenen.

Tengevolge van industrialisatie en bevolkingskonsentratie is de hoeveelheid afval die wij produceren steeds groter geworden, terwijl de samenstelling sterk veranderd is. Hielden we vroeger alleen maar biologisch afbreekbaar materiaal over, zoals voedselresten, tegenwoordig produceren we grote hoeveelheden milieuvreemde en zelfs giftige afvalstoffen.

Olie, honderden soorten chemische stoffen, plastic, glas, bestrijdingsmiddelen, zware metalen legeringen en radioactief afval, zijn allemaal zaken, waar de natuur geen raad mee weet. Het afval is jarenlang beschouwd als waardeloos materiaal waarvan men zich op een zo goedkoop mogelijke manier moest zien te ontdoen. Geleidelijk aan groeit het besef dat men bij de verwijdering van het afval tenminste ook aan een aantal milieuhygiënische eisen zal moeten voldoen. Hier kom ik later nog op terug.

Wat is afval?

Een duidelijke definitie bestaat er niet. Wat voor de één afval is hoeft voor de ander nog geen afval te zijn. De waarde die je toekent aan bepaalde materialen is van economische, sociale en zelfs politieke factoren afhankelijk. Gedurende de tweede wereldoorlog bijvoorbeeld werd een sigarettepeuk door velen niet als afval beschouwd, terwijl sommige kunstwerken en boeken om ideologische redenen als waardeloos afval verbrand werden.

Een bekende omschrijving van het begrip afval luidt:

Afvalstoffen zijn waardevolle produkten, die zich op de verkeerde plaats en in een verkeerde toestand bevinden. Voorbeeld: Zwavel is een belangrijke grondstof, zwavelbergen diep in Canada zijn een afvalproduct van de aardgaswinning.

Wat bevordert de groei van de afvalproductie en is tegelijkertijd een hindernis voor de oplossing van het vuilprobleem?

1. De drang naar omzetstijging in industrie en handel. Om het leven wat gemakkelijker te maken worden wegwerpartikelen geproduceerd. Onder het mom van "mode" raken artikelen snel ouderwets en moeten vervangen worden.
2. Door reclame en woonsituatie wordt het leefpatroon van de mensen zodanig veranderd dat het geluk gezocht wordt in bezit en verbruik van goederen, levens en genotmiddelen.
3. De verantwoordelijkheid van de burger met betrekking op het afvalprobleem is teruggebracht tot het betalen van de daarvoor geheven lasten.
4. Industrie en handel beperken hun vuilproductie slechts onder dwang van de overheid.
5. Tot voor kort bestond er geen afvalbeleid van de overheid.

WAT ZIJN DE GEVOLGEN:

1. Versnelde uitputting van grondstoffen en verspilling van energie.
2. Versturende ingrepen op de natuurlijke balans van de diverse levenssystemen door het onttrekken van grondstoffen en het storten van afval.
3. Door de grote afstand die er ligt tussen vuil maken en vuil verwerken voel je je niet verantwoordelijk voor een onderdeel van dit proces.
Wie maakt zich druk over de hoeveelheid vuil, die hij of zij maakt?
Je hebt er immers weinig mee te maken. Keurig verpakt in ondoorzichtige plastic zakken wordt het langs de weg gezet en snel afgevoerd.

De laatste jaren begint tevens het besef door te dringen dat het beperken van de afvalstroom door het voorkómen van het ontstaan van afvalstoffen, resp. het opnieuw gebruiken van tot afval geworden materialen, de allerbeste oplossing is. Voorkómen is beter dan Vóórkomen!!

AFVALSTOFFEN: HOEVEELHEDEN EN SAMENSTELLING.

tabel 1 bron: Stichting verwijdering afvalstoffen. Amersfoort.

Hoeveelheid vrijgekomen afvalstoffen in 1975, ingedeeld in categorieën.

	hoeveelh. afvalst. in milj.kg.	hoeveelh. afvalst. kg/inw/jr.
huishoudelijk afval	3.000	235
grof gezinsafval	500	40
afval afkomstig van straten, wegen, markten plantsoenen en oppervlaktewater	600	45
niet-vaste stedelijke afvalstoffen	150	10
"stedelijke" bedrijfsafval	1.000	75
industrie afval	2.000	150
bouw en sloopafval	6.500	475
slib van zuiveringsinst.voor afvalwater (4.5% drogestofgehalte)	3.000	220
agrarisch afval	250	20
ziekenhuisafval	60	4
autowrakken	150	10
autobanden	45	3
chemisch afval	1.000	75
afgewerkte olie	100	8
Totaal:	18.355	1.370

Tabel 1 geeft een overzicht van de hoeveelheden vaste afvalstoffen en hun verwerkingsmethoden. Naast stedelijk afval (huisvuil grof vuil weg en markt vuil), bestaat het vaste stedelijk afval hoofdzakelijk uit bouw- en

sloopafval en normaal, verwerkbaar bedrijfsafval, waaronder rioolslib en agrarisch afval. Ziekenhuisafval en autowrakken vormen aparte categorieën. De hoeveelheid stedelijk afval is sterk afhankelijk van de streek. De grootste hoeveelheid afval per inwoner wordt in de steden aangetroffen. In agrarische gebieden hoeft minder afval te worden afgevoerd, o.a. mede door zelfverbranding en kompostering.

De gemiddelde produktie aan huisvuil bedroeg in 1975 ± 300 kg. per inwoner per jaar. De Stichting Verwijdering Afvalstoffen (SVA) gaat uit van een jaarlijkse toename van 2% over de periode 1970-2000. Het is de vraag, of t.g.v. de huidige economische teruggang en de veranderde houding t.a.v. de afvalproduktie deze voorspelling nog wel juist is. Naast de hoeveelheid is ook de samenstelling van het afval belangrijk, om te kunnen beoordelen welke componenten in aanmerking komen voor hergebruik en recycling (zie volgende artikel) en welke verwerkings- en verwijderingsmethoden men dient toe te passen. Uit een door de SVA verricht onderzoek blijkt dat de samenstelling van huisvuil afhankelijk is van de plaats en de tijd van inzameling. Het afval uit een moderne buitenwijk bijvoorbeeld, bevat meer verpakkingsmateriaal (papier karton glas en plastics) dan het afval uit een oude wijk. Duidelijk is ook de afhankelijkheid van het jaargetijde. (tuinafval)

Tabel 2: bron: Waar blijft ons afval? Amersfoort. SVA 1977.

SAMENSTELLING HUISHOUELIJK AFVAL.	milj. kg. gewichts %
groente, fruit en tuinafval	1353
dierlijk afval	27
brood	63
papier, karton e.d.	768
glas	357
kleding, vloerbedekking e.d.	99
hout	24
plastic	153
metalen	102
stenen, aardewerk	54
Totaal	3000

De samenstelling (tabel 2) van het afval is in de loop der jaren aanzienlijk veranderd. Tengevolge van een toenemend gebruik van verpakkingsmaterialen neemt het gehalte aan papier, glas en kunststoffen toe. Huisbrandas is vrijwel geheel verdwenen vanwege de veranderde stookgewoonten. In het volgende artikel zal nader worden ingegaan op de diverse verwerkingsmethoden van afval.

Martin van den Bos.

weet u,

- dat het in het natuurreservaat "de Bruuk" barst van het leven. Uit dit leven een greep: bloeiende meidoorn, lijsterbes, pinksterbloem, hondsdrif, dotterbloemen. In de sloten vind je de waterviolier, waterranonkel enz. In en op het water zie je dikkopjes, kikkers, schaatsenrijders, watertorren en kokerjuffers. U moet beslist eens gaan kijken !
- dat de stichting MEMO (Mens- en Milieuvriendelijk ondernemen) op 27 en 28 mei een beurs organiseerde in de Hilversumse Expohal voor kleinschalige bedrijven. Op deze beurs werd ruime aandacht geschonken aan de behoeften van mensen om zich in hun werk te ontplooiën, doordat zij nauwer betrokken zijn bij het produkt dat zij maken. Naast de nadruk op energiebesparende technieken stond bijv. bij het produceren van voedsel het gezonde, niet verontreinigde produkt centraal. Op de beurs te zien: gezondheidswinkel (artsenkollektief), complete bakkerij, kaasmaker, graanpletters, wijnmakers, imkers, veehouders en nog veel meer. Ook WAREN er stands uit Engeland, Duitsland en Denemarken. Volgens de organisatoren neemt het kleinschalig ondernemen op het ogenblik in Nederland een grote vlucht en verwachten ze van het publiek een steeds grotere belangstelling voor de produkten. In de V.S. is deze ontwikkeling al langer gaande. Het Standfort Research Institute heeft begin '78 gerapporteerd dat 14% van het publiek is geïnteresseerd in de beweging om met mindere materiële welvaart genoeg te nemen. Men noemt dit VRIJWILLIGE VEREENVOUDIGING.
- dat de Nederlandse reptielen omstreeks deze tijd (Mei) na hun winterslaap weer te voorschijn zijn gekomen. De meeste soorten van deze diergroep komen niet algemeen voor, meestal alleen op zandgronden. De meeste paren nog in mei. Enkele voorbeelden: de adder (onze enige gifslang), de ring slang (komt ook veel in het water voor), de hazelworm en enkele hagedissoorten.
- dat in Gennep een Vereniging van Vrienden van de Natuur is opgericht? Dit gebeurde 26 april jl. in hotel De Kroon in Gennep. Deze vereniging gaat proberen m.b.v. bijv. studiegroepen de mensen bewust te maken van wat de natuur te bieden heeft. Bij de oprichting waren vertegenwoordigers van de Limburgse Milieufederatie, de Bergense en Groesbeekse werkgroep aanwezig.

Standpunt WMG inzake de Randweg

Op verzoek van B. en W. van Groesbeek heeft de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek haar standpunt inzake de Randweg bekend gemaakt. In het antwoord aan het college werd uitvoerig ingegaan op de verkeersproblematiek binnen onze gemeente. Hierbij werd als uitgangspunt uitgegaan van de doelstelling: "Het verantwoord gebruik van beschikbare transportmiddelen, waarbij een ieder recht heeft op goed vervoer". In haar antwoord komt de werkgroep tot de konklusie dat zij, gezien haar uitgangspunten, een Randweg niet wenselijk en in dit stadium niet noodzakelijk (Besloten op de vergadering van 28 maart j.l.) acht. Afschriften van de brief werden behalve aan B. en W. ook gestuurd naar: Gedeputeerde Staten van Gelderland, Ministerie van Verkeer en Waterstaat de gemeente-raadsleden van Groesbeek, het Groesbeeks Weekblad en de Gelderlander. Aangezien deze laatste bladen uitgebreid van dit schrijven melding hebben gemaakt, vond de redactie het overbodig om het standpunt nogmaals in zijn geheel te publiceren. Mensen die om de een of andere reden de publicaties gemist hebben, kunnen op onze Vraagbaak of bij de redactie een afschrift van de betreffende brief verkrijgen.

- dat de Hollandse netheid, die toegepast wordt op de Nederlandse wegbermen, eindelijk definitief lijkt te worden teruggedrongen. Jarenlang werd de "wildeplantengroei" langs onze wegen te lijf gegaan met onkruidbestrijdingsmiddelen (zg. groeistoffen).

Tegenwoordig wordt op een groot gedeelte van de 30 à 40.000 ha wegberm een ander onderhoudsysteem toegepast. Het beginsel van deze nieuwe beheersvorm is, dat men een voorbeeld neemt aan de ouderwetse onbemeste hooilanden, die één of twee keer per jaar werden gemaaid. Naarmate de grond schraler is, wordt de kruidenrijkdom groter. Zo'n 450 plantensoorten (1/3 van onze flora) zouden in de bermen kunnen voorkomen; ook zeldzame soorten.

We zien dat weelderige, kleurrijke van de bloemen liever dan die eenvormige groene grasmatten!

-dat aan de Oude Kleefsebaan ter hoogte van "De Kitselenberg" 20 beuken geveld zijn. Deze bomen vertoonden rottingsverschijnselen, die volgens de Gemeente gevaar zouden kunnen gaan opleveren voor het verkeer. Op het vrijgekomen gebied werden weer jonge beuken geplant, aldus de Gemeente.

Verkeersproblemen

Groesbeek

Uit de informatie avonden over de Randweg, die georganiseerd waren door het VJV en de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek, is een werkgroep voortgekomen. Deze "Werkgroep Verkeersproblemen Groesbeek" heeft zich tot doel gesteld om: Oplossingen van de verkeersproblemen in Groesbeek te bestuderen en in samenwerking met de bevolking te zoeken naar aanvaardbare oplossingen. De werkgroep is van mening, dat de bevolking veel te weinig betrokken is geweest bij het zoeken naar oplossingen voor de verkeersproblemen. Zij wil hierin verandering brengen en daarom heeft zij om advies gevraagd bij het "Buro voor hulp bij ruimtelijke ordening i.o.". In samenwerking met dit buro is een voorstel opgesteld, waarin een inspraakprocedure geregeld wordt. Dit voorstel gaat ervan uit dat oplossingen voor de verkeersproblemen de leefbaarheid in Groesbeek moet bevorderen en dat het daarom noodzakelijk is om de bevolking bij de uiteindelijke beslissing te betrekken. Dit kan door gebruik te maken van deze inspraakprocedure. De opzet hiervan kan globaal in 4 fasen beschreven worden:

- fase 1: de gemeenteraad benoemt een commissie bestaande uit raadsleden en andere deskundigen. Deze commissie moet dan informatie verstrekken aan de bevolking: wat is financieel, stedenbouwkundig etc. mogelijk.
- fase 2: verzamelen van de meningen van de bevolking; deze meningen afwegen tegen wat mogelijk is; dit alles in een rapport zetten en voorleggen aan de bevolking.
- fase 3: openbare zitting van de commissie waarin de bevolking de kans krijgt om onduidelijkheden toe te lichten en waarin besloten wordt welke voorstellen doorgegeven worden aan de raad.
- fase 4: de Raad wordt door de commissie geïnformeerd en neemt hieruit een besluit in een openbare vergadering; dit besluit wordt onder belangstellenden verspreid.

Dit voorstel heeft de werkgroep toegestuurd aan B.en W. en op donderdag 11 mei besproken met een vijftal raadsleden en andere leden van politieke partijen. Uit dit gesprek kan worden geconcludeerd, dat de aanwezige raadsleden niet in wilden gaan op het voorstel (volgens hen zelf niet konden ingaan omdat ze zich nog in hun partijen over inspraakprocedures moesten beraden). Het was dan ook niet mogelijk om concrete uitspraken te krijgen over het uitvoeren van soortgelijke inspraakprocedures. Men moest deze zaak eerst nog bestuderen. De enige die zich wel akkoord verklaarde met de voorgestelde inspraakprocedure was de Groesbeekse Volkspartij.

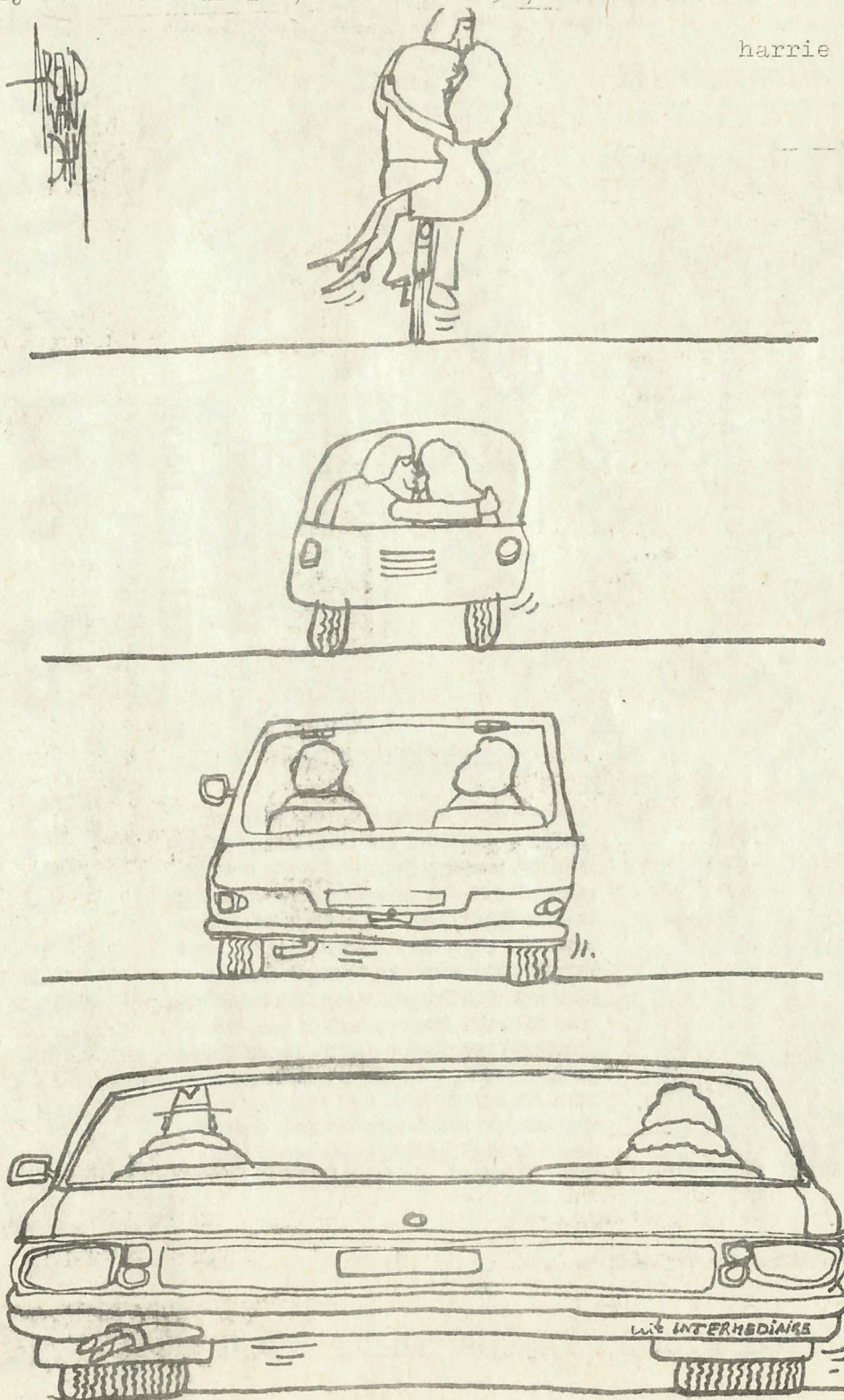

De werkgroep heeft gemerkt, dat in ieder geval de aanwezige Raadsleden nog

erg moeilijk doen als het gaat om inspraak van de bevolking (verantwoordelijkheid van de raadsleden en dergelijke). Dit in tegenstelling met hetgene U en ik in de partij-programma's kunnen lezen.

Er zal in Groesbeek nog hard aan de "weg" getimmerd moeten worden, om een goede meebeslissing van de bevolking in dit soort zaken mogelijk te maken. Wat de werkgroep verkeersproblemen Groesbeek hieraan op korte termijn kan doen, staat nog niet vast. In elk geval houdt de werkgroep op woensdag 24 mei weer een vergadering hierover. Mocht U trouwens meer informatie willen of een uitvoerig verslag van het voorstel aan B. en W. dan kunt U daarvoor terecht bij het secretariaat, Binnenveld 31, Groesbeek.

harrie mortiaux

BIJ u en mij

RESULTAAT VAN
ONGEVEER TWEE
MAANDEN KRANT
BIJHOUDEN

ontsnapt er

ook wel eens een

GAS

Gif ontsnapt

uit wrak

in Brazilië

PORTO ALEGRE (AFP, UPI) — De Braziliaanse autoriteiten hebben dinsdag de noodtoestand uitgeroepen voor Santa Vitoria de Palmar bij de grens met Uruguay. Daar is in april 1971 de Taquari vergaan met buiten dan nu tot een milieuramp hebben geleid. Het schip had 24 ton kwikverbindingen, 173 ton natronloog, zeven vaten propyleen en zeven cylinders ethyleen aan boord.

Ramp dreigt

9/15-3-78

Gif boven

Vs. stad

Milieuvereniging wil sluiting fosfeenfabriek

volkskr. 1-2-78

WASHINGTON (Rtr./UPI/DPA) — Twee ontspoorde treinen, die chemische stoffen vervoerden, hebben het afgelopen weekeinde in de Verenigde Staten ernstige en angstwekkende gevolgen veroorzaakt.

GROEP ARB. WERKERS GEËVACUEERT
Gif uit chemisch bedrijf

DEEL FABRIEK MOET SLUITEN
NA GIFVOLK
Van onze correspondent
TERNEUZEN — Het provinciaal bestuur van Zeeland heeft vrijdag toestemming verleend om de eigenlijke fabriek Eurobreun in Terneuzen voor onbepaalde tijd te sluiten op grond van de wet op de milieuvormgeving.

Smartegeld

Al meerdere malen is in de Tribune melding gemaakt van de meedogenoze manier, waarop Broomchemie met de gezondheid van de arbeiders omspringt. In Wierden, waar het bedrijf gevestigd was, zijn meerdere malen mensen met vergiftigingsverschijnselen in het ziekenhuis terecht gekomen. De heer Van den Berg uit Aadorp was er wel het ergst aan toe. Door methylbromide-vergiftiging is hij volledig invalide geworden. Na een proces, wat een jaar in beslag nam, werd Broomchemie veroordeeld tot het betalen van een boete van f 70.000,— smartegeld. Tribune

STEVENVILLE (UPI) — In een chemische fabriek in het Amerikaanse Steubenville heeft zich gisteren een outflow van voorgedruide, waardoor er een chemisch ongeluk heeft plaatsgevonden. Vierenvijftig personen, onder wie 24 kindertweelingen, werden door brandwonden beschadigd. Twee brandwonden liggen in de intensive-care-afdeling van het Valley Hospital van Ohio.

De brand, die op de ontsploffing volgde, was vier uur later bevestigd. Ongeveer driehonderd personen onder de wolk zijn geëvacueerd.

9/15/78

Broomindustrie te gevaar

volkskr 7-2-78

Vol 7-2-78
brand en explosies bestaat. De stof is gevaarlijk voor de mens die er mee werkt, omdat inademing van broomdamp adernood (ongedeeft) veroorzaakt, maar dit zich pas openbaart na veelal geruime tijd en nog wordt versterkt door lichamelijke inspanning.

ARBEIDSINSPECTIE STELT ZWAARDERE EISEN:

MAAR DAAR GA JE

NIET ZO GAUW PLAT VAN

In ons vorige nummer hebben we in de rubriek "Milieu Rondom" melding gemaakt van de algemene raadsbeschouwingen. Intussen is het antwoord van B. en W. hierop bekend.

Dit antwoord was voor de milieugroep niet aanvaardbaar. Daarom hebben wij aan B. en W., de volgende, voor zich sprekende nota gestuurd.

NOTA

Oud-papier en subsidie:

- 1) Naar aanleiding van de algemene beschouwende raadsvergadering op 21-2-'78, gaf B. en W. het volgende antwoord op 9-3-'78:

"Een Uwer stelde vragen om het ophalen van oud papier te subsidiëren. Het is ons uit persberichten bekend, dat de voorraden van opgehaald oud papier bij de handel sterk zijn gestegen. De prijs, die voor het oud papier wordt gegeven, is hierdoor gedaald tot bijna nihil, terwijl de handel op dit moment soms geen nieuwe aanvoer kan accepteren. Voor verenigingen is dit een betreuenswaardige gang van zaken, aangezien deze bron van inkomsten wegvalt. Gezien de fluctuaties van de prijzen van oud papier in de afgelopen jaren, verwachten wij dat het hierom een tijdelijk verschijnsel zal gaan".

- 2) Het gebruik van kringlooppapier heeft grote voordelen, te weten (1,2,3,4):

- het maken van kringlooppapier vraagt minder energie enwel tot 60% minder dan voor nieuw papier,
- veel minder bodem-,lucht-, en watervervuiling vindt plaats tijdens het maken van kringlooppapier,
- schoonwater verbruik wordt aanzienlijk minder,
- bij grote productie ontstaat er minder vast afval,
- ontinkten van oud papier is niet noodzakelijk en indien wenselijk is dit voor het milieu toch beter dan volkomen nieuw papier te maken,
- het is in de toekomst steeds noodzakelijker om het huisafval zo gescheiden mogelijk op te halen, om zo te komen tot de grootst mogelijke kringloopproductie. Dit is noodzakelijk, omdat er in de toekomst: gebrek aan grondstoffen is,
 gebrek aan energie is,
 afval ons hele ecosysteem aantast.

- 3) Scheiding van de verschillende grondstoffen in afval is goedkoper bij de producent van afval, dan achteraf. Bovendien vergt het in fabrieken scheiden van afval weer meer energie.

De papier-kringloop is één schakel van al die kringlopen.

- 4) De wetgeving: De afvalstoffenwet, geeft een beleid aan, dat aanzet tot beperken-hergebruik-kringloopgebruik. Zie hiervoor ook de vervolgnota Milieuhygiëne van de provincie Gelderland, uitgegeven november '77.

5) Het is financieel gezien veel aantrekkelijker om verenigingen oud papier te laten ophalen, dan dat de hoge prijs per ton huisvuil door de gemeente betaald moet worden (zie ook kostenberekening container).

Commentaar: Uit 3) en 4) blijkt ons inziens heel duidelijk, dat het gescheiden ophalen van oud papier grote voordelen heeft voor ons milieu en dus voor de hele samenleving. In het door B. en W. gegeven antwoord, wordt gewezen op de bijverdiensten voor de verschillende verenigingen. Terecht, wij hopen echter dat B. en W. de belangrijke ophaalfunctie van deze verenigingen, die ten goede komt aan onze hele dorpsgemeenschap, niet over het hoofd zien.

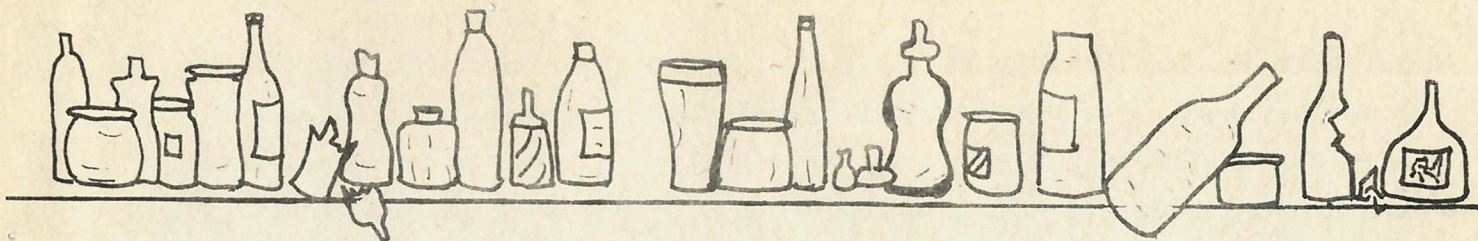
Terecht ook merken B. en W. op dat het hier gaat om een tijdelijk verschijnsel. In de kranten heeft echter ook gestaan, dat over een aantal jaren (1,2...jaren) de vraag naar oud papier sterk zal toenemen. Enerzijds doordat de capaciteit van de productie groter wordt, anderzijds omdat er voor de afzet van kringlooppapier nog een grote markt open ligt. Een aantal gemeenten gebruiken het al voor interne post, raadsverslagen ect.. Uitspreiding van dit aantal is zeker gewenst, met name denken wij hierbij aan onze eigen gemeente Groesbeek(5).

Als de verenigingen stoppen met het ophalen van oud papier, dan zal de moeizaam opgebouwde gewoonte bij de bevolking om oud papier apart te houden, binnen de kortste keren verloren gaan. Vragen wij (zowel overheid als milieu-organisaties) over een tijdje weer aan de bevolking om het oud papier opnieuw te verzamelen, dan zal deze dat nauwelijks meer doen en kunnen we helemaal van voren af aan beginnen.

Onze werkgroep wil dan ook met klem aandringen op het gemeentebestuur om subsidiëring van oud papier nogmaals in overweging te nemen én toe te kennen.

- Literatuur: 1) Afvalverwijdering en milieuverontreiniging, Intermediaire 9 sept. '77, drs H. van Weenen.
2) Kritische kanttekeningen, Natuur en Milieu 78/3.
3) Afvalverwijdering en afvalwetgeving, Ir. J.V. Henselmans en dr. G.H. Vonkeman, Natuur en Landschap, blz.172 75/6
4) Mens én Milieu, Kringlopen der Materie (Toekomstbeeld der techniek; K.I. van ingenieurs), 1973.
5) Milieudefensie, blz.16 e.v., maart 1977.

Container voor glas:

- 1) Antwoord van het college op 19-3-'78 naar aanleiding van vragen op de raadsvergadering van 21-2-'78:

"Naar aanleiding van een door U gestelde vraag betreffende het plaatsen van een container voor glas, delen wij U mede, dat wij voorhands een afwachtende houding willen nemen en bezien hoe de resultaten elders verlopen".

- 2) Voordelen van de kringloop van glas (1,3,4 bij oud papier):

-kringloopprocessen zijn noodzakelijk (zie punt 2 en 3 onder oud papier).

-op grond van milieu-overwegingen moet de voorkeur uitgesproken worden voor statiegeld glas. In praktijk wordt vooral om economische motieven veel wegwerpglas gebruikt; dit behoeft immers niet te worden ingenomen, gesorteerd en schoongemaakt door de producent zelf.

-de energie, die nodig is voor de aanvoer van grondstoffen (vooral uit België) en voor de afvoer van de afval, is groter dan de energie voor het afvoeren naar de glasfabriek en het breken van het wegwerpglas aldaar (6).

-de productie van glas kost minder energie, indien 80-100% scherven oud glas wordt toegevoegd en wel tot 20% minder; dit komt doordat de smeltemperatuur lager ligt.

-er is een vermindering van de hoeveelheid afval, dus minder stort-ruimte.

- 3) Kostenberekening bij het plaatsen van 1 container (\pm 7 ton):

Opgevraagd bij de firma: B.V. Maltha, Eenhave 32, Rotterdam (tel. 010-298555). In januari 1978 werd door de firma Burgers 74,5 ton huisvuil per week opgehaald, per jaar dus 3725 ton. Gaan we er van uit dat hiervan 10% glas is (2), dan betekent dit 372,5 ton glas per jaar.

containerhuur/maand	per jaar	f 1200,-	
lediging op afroep f 50,- per keer, 372,5/7		f 2700,-	+
		f 3900,-	
vergoeding glas per ton f 10,-		f 3725,-	-
	KOSTEN/jaar	f 175,-	

per jaar 372,5 ton glas, dus kosten /ton f 0,48

Natuurlijk is dit in het gunstigste geval, d.w.z. als men inderdaad al

het glas in de container gooit. Nemen we aan dat slechts de helft in de container komt, dan betekent dat: f3,69 kosten/ton aan container. Aan deze kostenberekening zal nog iets toegevoegd moeten worden, o.a. voor het schoonhouden van de staanplaats e.d., voor een globale schatting speelt dit echter geen rol.

Kosten ophalen etc. huisvuil (Gemeente begroting 1978):

materiaalverbruik Dukenborg	f	6850,-	
werken van derden		40060,-	
vuil ophalen		<u>214677,40</u>	+
	f	261587,40	per jaar (=3725 ton)
dus	f	70,22	per ton

1 ton glas kost dus f70,22

Het stort Dukenborg is nog open tot eind 1982 (zie bestemmingsplan buitengebied), daarna moet er een andere oplossing voor vuilstorten komen. Bijvoorbeeld afvoer met de VAM; dit kost nu f46,- per ton.

4) De ervaring die de CVD in Nijmegen opgedaan heeft met de glascontainers is erg positief. Er wordt flink gebruik van gemaakt en de problemen, zoals kinderen die met glas smijten e.d., zijn overbrugbaar. Problemen die in andere plaatsen zich hebben voorgedaan zijn:

- kinderen die met glas gooien; oplossing is een deksel met gaten en regelmatig laten ophalen van het glas,
- kartonnendozen e.d. worden bij de container neergezet,
- in het begin wordt de container niet vaak gebruikt; voor deze laatste punten is een goede voorlichting al helpend.

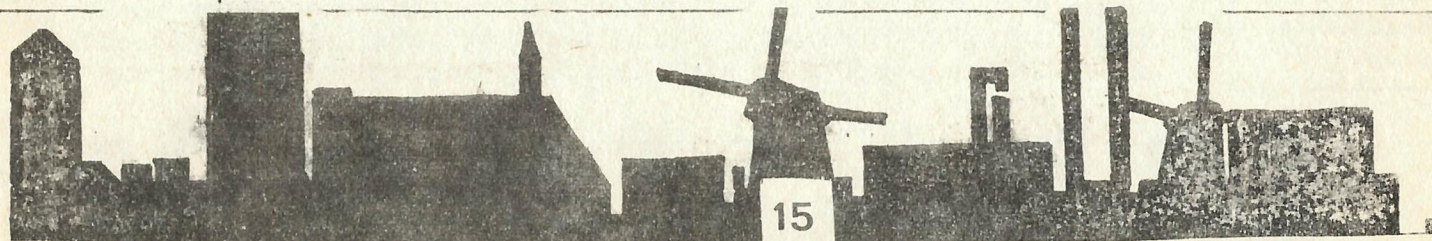
COMMENTAAR: Gezien de noodzaak van het kringloopsysteem bij glas, de lage kosten voor inzameling en de toch positieve ervaringen in andere plaatsen (afgezien van enkele kinderziekten), vindt de werkgroep milieubeheer Groesbeek het verantwoord en noodzakelijk om ook in Groesbeek een container voor glas te plaatsen. De afdeling(en) milieuhygiëne (en voorlichting) van de werkgroep is gaarne bereid om zijn medewerking te verlenen bij de uitvoering van de net vermelde plaatsing en de daarbij noodzakelijke voorlichtingsacties.

Wij vragen het gemeente bestuur dan ook om zijn afwachtende houding te laten varen en daadkrachtig op te treden.

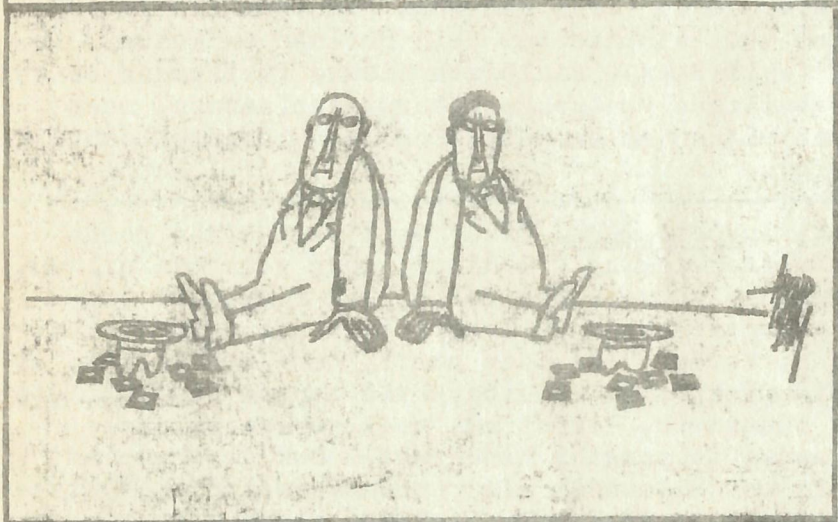
Literatuur: 6) Glascontainer blijkt voordeliger, J.T.Visscher, Milieudéfensie blz.55, november 1977.

HOE MILIEUBEWUST ZIJN DE POLITIEKE PARTIJEN IN GROESBEEK ??

<p>G.B.G. GROESBEEKSE BELANGEN GROEPERING LIJST 6</p>	<p>Maakt in Groesbeeks Weekblad melding van <u>volle</u> aandacht, die het wenst te schenken aan o.a. verkeersproblemen en ruimtelijke ordening. Hoe <u>vol</u> die aandacht van de Groesbeekse Belangen Groepering nu eigenlijk is, komt noch in het artikeltje noch in het partijprogramma tot uiting.</p>
<p>D.P.G. DEMOCRATISCHE PROGRESSIEVE GROEPERING LIJST 5</p>	<p>Wil het middengebied openhouden: <u>a.</u> omdat het een zeer kostbaar gebied is, waardoor weinig of geen van onze "eigen bevolking" gebruik zullen maken, <u>b.</u> omdat het een zeer mooi en prachtig gebied is, waar vele van genieten. (Blinkt volgens ons nu niet bepaald uit door duidelijkheid-RED.). Verder is de Heer van Kesteren voor betere ontsluiting buitenwijken. Fiets- en voetgangerspaden (bijv. langs Breedeweg) worden gelukkig niet vergeten.</p>
<p>D'66 DEMOSRATEN '66 LIJST 9</p>	<p>Zegt zich bewust te zijn van problemen rond schaarse grond en energie. Ons milieu wordt bedreigd door onze strevingen naar meer en beter. Binnen ons aller Gruusbèk: -Het, in samenspraak met bevolking, krities bekijken van alternatieven voor oplossing van verkeersproblemen (Randweg). -Druk van auto niet kritiekloos volgen met het aanleggen van nog meer wegen (Geen Randweg, dus toch het beste?-RED.). Verder pleit D'66 voor stoplichten (bij Hoflaan en Molen), betere straatverlichting (Wylerbaan), aanleggen nieuwe fietspaden en het verbeteren van oude, beveiligde voetgangersoversteekplaatsen, meer groenvoorzieningen in de wijken en herbebossing van vroegere boomrijke delen (bijv. Stekkenberg).</p>
<p>G.V.P. GROESBEEKSE VOLKSPARTIJ LIJST 7</p>	<p>Heeft heel wat goede <u>milieuvoornemens</u>. Hecht veel waarde aan goede ruimtelijke ordening, vuilverwerking (!! -RED.), zorg voor ons milieu. Wat betreft afvalverwerking, volgens het G.V.P. een regionaal probleem, is de vraag of gecontroleerde vuilstort in Weurtse polder aanvaardbaar is, van belang. Verder ziet deze partij ons in gedachten al fietsen langs de mooiste plekjes in Groesbeek via aan te leggen fietsroutes. Aan te trekken industrie, liefst met veel werkgelegenheid, dient schoon te zijn (nauwe toepassing Hinderwet). Ook de naam van Groesbeek opvijzelen, in het bijzonder als recreatiegebied bij uitstek. (Maar dan hopenlijk niet met de vaak gebruikelijke grote milieu-aantastingen! -RED.). Gelukkig praat de partij in haar programma al over het zoveel mogelijk voorkomen van dergelijke aantastingen. Milieuwerkgroep en scholen zouden door goede voorlichting de inwoners milieubewuster moeten maken. (Wij staan klaar. -RED.) Gebruik van kringlooppapier door Gemeente (Ook graag door de G.V.P. -RED.) zou een voorbeeld kunnen zijn. Uit ons hart gegrepen: Randweg Nu? Nee! (we hopen dat de groesbeekse bevolking na te hebben <u>meebeslist</u> NEE blijft zeggen-RED.) In partijprogramma wordt evt. alternatief voor Randweg aangedragen. Wenselijk blijkt het meer pleiten voor onderhoud en verbetering van bestaande wegen dan voor aanleg van nieuwe. Toch nieuwe wegen, dan nog dient bestaand groen niet zonder meer te verdwijnen.</p>
<p>LIJST VOOR DE GEWONE MAN JOZEF DE MAN LIJST 10</p>	<p>Vraagt in Groesbeeks Weekblad onder punt <u>2.</u> aandacht voor: de verkeersproblemen en o.a. de aanleg voor fietspaden in het Dorp, Breedeweg, Wylerbaan en Horst. Verder zei hij in gesprek met één van de leden van onze werkgroep: "Het milieu moet behouden blijven". Verder komt Jozef in dit verband helaas niet.</p>

óf WAT DE HEREN ONS BELOVEN !!!

<p>P.V.D.A. PARTIJ VAN DE ARBEID LIJST 3</p>	<p>Ter bescherming van ons milieu, wil PVDA streven naar een verder strekkend milieubeheer. Gemeente moet stappen ondernemen om inwoners milieubewuster te maken (Houdt Uw dorp schoon). (Dit blijft toch hopenlijk niet beperkt tot het opruimen van friteszakjes? - RED.). Onder kop "Verkeersveiligheid" lezen we: "een optimale bereikbaarheid en een zo groot mogelijke leefbaarheid en veiligheid, bij zo weinig mogelijk overlast". Gelukkig wordt het iets verder op konkreter: - Bevordering van leefbaarheid verdient aanleg woonerven - Verkeersbeleid moet gericht zijn op principieel bevoordelen van langzaam verkeer - Verkeersveiligheid door scheiding van verkeerssoorten enz. Ook wil de partij, op zo'n goedkoop mogelijke manier de verkeerssituatie in centrum oplossen. Randweg is slechts een laatste redmiddel (Liever: Paardemiddel - RED.)</p>
<p>C.D.A. LIJST 1</p>	<p>Wenst ook al i.v.m. verkeersveiligheid een fietspad van Breedeweg naar Dorp (Realisering met zoveel liefhebbers moet een klein kunstje zijn; Laten we afspreken, een half jaar?-RED.)</p>
	<p>Op verschillende "autosnelwegen in ons dorp (Horst-Dorp, Nieuweweg) wordt snelheidsbeperking wenselijk geacht. Bij bouw en wegeaanleg moeten natuurgebieden zoveel mogelijk worden ontzien en groen gespaard. Onder kop: "Milieu, gezondheid, natuurbehoud" pleit de partij voor speciale zorg voor milieu bij gemeentebesleid. Milieubewust beleid bevordert tenslotte gezondheid en natuurbehoud. Bij vestiging van nieuwe industrie speciale aandacht voor de scho-</p>
<p>CHRISTEN DEMOCRATISCH APPEL</p>	<p>ne industrie. Verder kan volgens de heer Poelen : "We kunnen geen gouden bergen beloven!" (Hoeft ook niet, houd U maar aan bovenstaande beloften! - RED.).</p>
<p>V.V.D. VRIJHEID VOOR DEMOCRATIE LIJST 2</p>	<p>Is van mening, dat de kwaliteit van het leefmilieu in Groesbeek van groot belang is voor de ontplooiing van ieder mens. Steun aan onze Werkgroep zou volgens deze partij een goede zaak zijn. (We zijn gevleid, maar zagen de V V D toch liever concreter. -RED.).</p>
<p>leo lintz BERG EN DAL LIJST 8</p>	<p>Vindt aanpak van milieuproblemen op gemeentelijk niveau blijkbaar van zeer ondergeschikte betekenis. De partij heeft in haar progamma daar niet één letter voor over.</p>
<p>P.P.R. POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN LIJST 4</p>	<p>Een partij met een uitgebreid milieuprogramma. We moeten ons dus beperken. Uit de brochure "Ruimtelijke ordening - milieu - verkeer": het is prettig om in Groesbeek te wonen, het heuvellandschap, de bossen etc. Goed beheer van natuur en landschap is daarom noodzakelijk, terwijl verdere aantasting van hoogwaardige natuurgebieden ontoelaatbaar is. Eerder ziet de P P R. zelfs mogelijkheden van ver-</p>

vervolg
ppr

groting van natuurwaarden van het buitengebied.
Ook voor het "prettig wonen" is van belang, dat de auto uit haar te dominante rol wordt teruggedrongen door: autovrije woon- en speelstraten, snelheidsbeperkingen, weren van doorgaand verkeer uit de wijken etc. Spelende kinderen, wandelende en fietsende bejaarden en huisvrouwen moeten meer, dan nu het geval is, gaan voor de belangen van de auto. Verder als vele andere partijen veilige loop- en fietsroutes (o.a. langs de Breedeweg).
Met het plan voor aanleg van een randweg heeft de P.P.R. de grootste moeite (Houden zo! -RED.) De partij prefereert liever eerst het uitproberen van alternatieven alvorens een op democratische wijze verkregen beslissing hierover te nemen.
Openbaar vervoer verbeteren en stimuleren door: sneldiensten, extra lijn naar Heyendaal, fietsenstallingen bij bushaltes e.d. staat ook in hun programma. Afvalverwerking (!! RED.) dient ook verbeterd te worden. Met het gescheiden ophalen van oud papier en glas (event. subsidiëren) zit de PPR met de Werkgroep op één lijn (zie verder in dit milieujournaal - RED.). Beleid en voorlichting dienen te zijn gericht op de bepaling van afval.
Een eventuele snelle kweekreactor te Kalkar en haar gevaren wat betreft invloed door aan- en afvoer van gevaarlijke stoffen door onze gemeente dient door overheid en bevolking te worden onderzocht.

DE KINDERKURSUS

Na de volwassenkursus is op de eerste zaterdag in mei de kinderkursus, die wordt georganiseerd door onze werkgroep, weer van start gegaan. Ongeveer 150 kinderen uit de vijfde klassen van de lagere scholen binnen onze gemeente, hadden zich ingeschreven. (Een uitzondering vormt dit jaar een groepje uit Nijmegen).

Via een praatje en een diaserie op school werd enkele weken voor de aanvang de belangstelling van de kinderen gewekt. Op vier zaterdagochtenden (6 mei, 13 mei, 20 mei en 27 mei) van 9 tot 12 uur, maken de kinderen kennis met de vier onderdelen, waaruit deze cursus bestaat namelijk Sloot en Plas, Bos en Hei, Akker en Wei en Huis en Tuin.

Door ekskursies, het laten verrichten van opdrachten, een praatje in de klas enz. wordt geprobeerd de vijfdeklassers wat "milieubewust" te maken. We vertellen ze wat over de planten, de dieren, de voedselkringen, waar ze zelf deel van uit maken, het verzorgen van dieren en nog veel meer.

De vier ochtenden worden gevolgd door een vijfde, waarin een speurtocht door het bos en ter afsluiting de oorkonde-uitreiking (dit jaar door de Heer van Hooff, directeur van Burger's Dierenpark) plaatsvindt.

Ieder jaar houden zo'n twintigtal medewerkers zich geheel belangeloos met deze cursus bezig. Hierdoor en zeker ook met behulp van subsidie kunnen de kosten zo laag mogelijk worden gehouden (f 3,50 voor de hele cursus). De prijs mag tenslotte geen drempel zijn. De bedoeling van de werkgroep is gemakkelijk samen te vatten door het spreekwoord: "Jong geleerd is Oud gedaan".

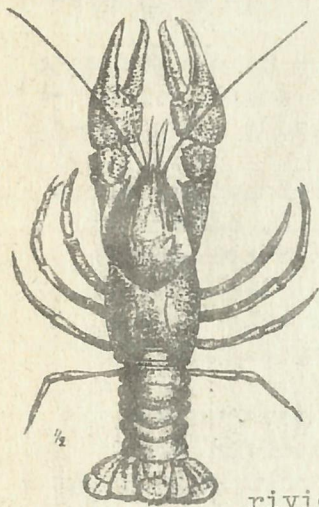
Natuurbeschermingsmaatregelen

zinnig of onzinnig?

deel

2

door: S. C. Reichgelt

rivierkreeft

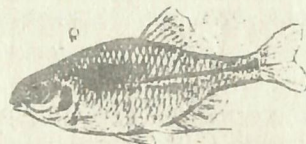
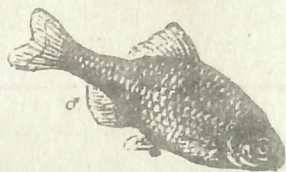
bermpje

grote modderkruiper

elrits

bittervoorns

alver

Vissen

De meesten van u zijn vroeger begonnen met een jampot met stekelbaarsjes. Enkelen zijn 'doorgestoten' naar een speciaal koudwateraquarium, waarin dan veel verschillende in Nederland voorkomende kleine vissoorten werden gehouden. Ook hier heeft de wetgever in

moeten grijpen.

Het rivierdonderpadje (*Cottus gobio*) dikwijls niet groter dan 10 cm, is een visje, dat grijsgroen of grijsbruin gekleurd is met donkere marmerachtige vlekken. De schubben ontbreken; daartegenover vallen de grote borstvinnen duidelijk op. Het visje houdt zich het liefst op in heldere stromende beken en rivertjes, waar de temperatuur niet te hoog op loopt. Het is een nachtdier, wat betekent, dat 's avonds de jacht op bodemdieren 'open' is. Aangezien het visje geen zwemblaas bezit zal het zich voornamelijk over de bodem voortbewegen.

De gestippelde alver (*Alburnoides punctatus*) komt waarschijnlijk niet in Nederland meer voor, zodat ik hiervan maar geen verdere beschrijving geef.

In tegenstelling tot de vorige soort kunt u de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) nog al eens aan treffen in heldere schone watergangen. Vroeger heb ik deze visjes wel gehouden in een bak met schone zandbodem waarbij ik dan geboeid zat te kijken met wat voor een snelheid het diertje zich in het zand kon ingraven. Het voedt zich voornamelijk met kleine dierlijke organismen.

Aan de kop van dit acht tot tien cm lange visje bevinden zich zes baarddraden. De kleur varieert van lichtbruin, tot groengrijs, afgewisseld met een bloktekening. De min of meer rolronde lichaamsvorm wijst op een bestaan op de bodem.

Een vissoort, die hier veel op lijkt, maar duidelijk grotere afmetingen heeft tot wel dertig cm of meer is de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*).

Het dier heeft totaal tien baarddraden aan de kop, donkere lengtestrepen over het rolronde lichaam. In de tijd, dat we nog als jongens van 13 jaar door de Ooijpolder bij Nijmegen zwierven, kregen we van de boeren, die de sloten schoonmaakten wel eens een exemplaar, die we dan als weervoorspeller in een bak hielden. Dreigde er slecht weer met veel wind of onweer, dan werd het dier erg onrustig en zwom

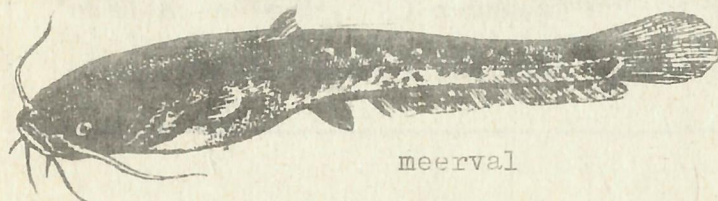
dan als een gek door de bak. Ideaal voor een aquarium is hij dus niet.

In snelstromende zuurstofrijke beekjes treffen we het bempje (*Noemacheilus barbatulus*) aan. Het diertje is grijsbruin of grijsgroen gekleurd met marmerachtige vlekken. Het hoort evenals de voorgaande soort tot de familie van de modderkruipers. Vooral in het Z.O. van ons land komt het visje plaatselijk nog wel in flinke aantallen voor. Het is echter zeer kwetsbaar, doordat het zijn voedsel zoekt tussen bodembestanden, wat vooral de laatste tientallen jaren 'bezwangerd' is met zeer schadelijke afvalstoffen. Buiten de eerder vermelde kleuren kunt u het visje herkennen aan de vier baarddraden aan de bovenkaak en twee baarddraden in de mondhoeken.

Het visje werd en wordt nog al eens gevangen als aquariumvis, maar de moeilijkheid hierbij is, dat met name in de zomermaanden het water in de bak niet koud genoeg gehouden kan worden, zodat het voor de vis, die koel helder water behoeft, een kwelling wordt.

Vóór de kanalisatie van de Maas kwam de elrits (*Phoxinus phoxinus*) vrij veel voor. Later werd het diertje, dat tot twaalf centimeter lang kan worden, teruggedrongen tot de schone stromende beken van Zuid-Limburg. Aan het gedrag zou men zeggen, dat het diertje tot de zalmen behoort. Het wordt echter tot de karperachtigen gerekend. De kleur varieert van bruinachtig groen tot grijsbruin, met een donkere band, die grillig en onregelmatig wordt onderbroken. en koperkleurige gloed ligt er over het hele lichaam. De kieuwdeksels zijn meestal geel met zwarte randen terwijl de buikpartij overwegend wit is.

Het schoolvoorbeeld van eigenaardige voortplanting bij sommige vissoorten is dat van de bittervoorn (*Rhodeus sericeus amaris*) die de schildersmossel gebruikt als middel om tot voortplanting te komen. Juist deze methode is er de oorzaak van dat het diertje sterk in aantal achteruit is gegaan. Immers de weekdieren in het algemeen zijn zeer

meerval

kleine modderkruipers

gevoelig voor verontreinigd water. En... aangezien de mossels veel voorkomen in kleine langzaamstromende of stilstaande wateren, die door gebrek aan doorstroming ook veel kwetsbaarder zijn voor onzuiver water, is een daarmee gepaard gaand sterftecijfer van vernoemde mossel evident. Geen zoetwatermosselen, dan ook geen bittervoorns. Waarom de schildersmossel niet werd beschermd en de bittervoorn wel is mij tot op dit moment nog een raadsel.

Overigens herkent u de bittervoorn die tot de karperachtigen behoort, aan zijn blauwgrijs-zilverige kleur, met een blauwgroene streep opzij van het zijdelings samengedrukt lichaam.

De legendarische meerval (*Silurus glanis*) is de enige grote vis, die in ons land beschermd is. Hij zou zeldzaam in grote, relatief diepe meren en rivieren voorkomen. In ieder geval zijn er vangsten bekend uit de ringvaarten en randmeren van de Haarlemmermeerpolder. Buiten zijn voor onze begrippen uitzonderlijk grote afmetingen heeft het dier een naar verhouding bijzonder grote bek (letterlijk!), waaraan zes lange baarddraden zitten. De twee langste zitten op de bovenkaak. In de mondholte bezit het dier zeer veel kleine tanden. Het lichaam zelf is rolrond en zonder schubben. De kleur is donker marmerechtig met een gouden gloed. De rugvin is relatief klein met één tot vier vinstralen, de aarsvin daarentegen is erg groot met vier en tachtig tot twee en negentig vinstralen. De lengte meet 100 tot 150 cm, maar kan drie meter worden.

Krijgt u per ongeluk ooit zo'n monster aan uw hengel, meldt dit dan a.u.b. onmiddellijk aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Maar laat het dier eerst vrij, als het zich nog niet vrij gevochten heeft.

De beekprik (*Lampetra planeri*) is een tot de lagere soorten behorende vis, die niet tot de beenvissen wordt gerekend. Dat wil zeggen, dat het dier geen kalkskelet bezit, maar dat het steunweefsel voornamelijk uit kraakbeen bestaat.

In zijn larvale stadium, wat drie tot vier jaar duurt, leeft het dier in de bodem van kleine stromende wateren. Het voedt zich dan met de in de bodem bevindend organisch afval en bodemdierpjes. Na de gedaanteverwisseling is het dier geslachtsrijp. De lichaamsvorm van het volwassen dier is langgerekt rolrond, zoals bij de paling. Het meet ongeveer twintig centimeter. Het diertje heeft een zuigbek zonder tanden. Volgens Ruting (1958) leeft het diertje in zijn volwassen stadium parasitisch op andere vissen of vangt kleine dieren. Schimmel (1974) daarentegen beweert, dat het dier in volwassen stadium geen voedsel meer tot zich neemt. In ieder geval kan de zuigbek op een parasitaire levenswijze duiden, alhoewel ik in verband met het voorkomen in stromend water meer geneigd ben aan te nemen, dat deze bek als hechtorgaan moet dienen om zich aan stenen en of een levenspartner te kunnen vastzuigen. Dat zelfde verschijnsel kennen we ook van o.a. de *Plecostominae* (H.A. 1964-35/5).

De rivierprik (*Lampetra fluviatilis*) leeft meer in grote rivieren en heeft ook een grotere afmeting; tot wel veertig centimeter lang. Vlak na de oorlog werden ze nog al eens gevangen bij de voormalige defensiewerken op de Waal, waar de dieren zich inderdaad aan de betonnen beschoeving in de stroming vastzogen. Alhoewel nog talrijk, is ook de rivierprik in zijn jeugd stadium beschermd, omdat zijn levenswijze en uitmonstering vrijwel identiek is aan die van de beekprik en voor de gemiddelde beschouwer het verschil tussen de twee soorten dan moeilijk is waar te nemen.

In afwijking tot wat ik in de aanhef van dit artikel schreef met betrekking tot de onderwerpen reptielen, amphibieën en vissen, wil ik nog even uw aandacht vragen voor de rivierkreeft (*Astacus astacus*). Dit dier komt zo zelden voor, dat u het waarschijnlijk niet zult tegenkomen. Maar de Noord-Amerikaanse rivierkreeft (*Orconectes limosus*) komt tegenwoordig in ons land voor. Hij is

vooral te herkennen aan de rode vlekjes op het lichaam en de relatief kleine afmetingen (tot tien cm). Dit diertje is niet beschermd en hoort ook eigenlijk niet in onze wateren thuis.

Conclusie

Een heel lang verhaal heb ik u voorgeschoteld van wat in Nederland zoal beschermd is. Ik ben er van overtuigd dat velen van u zich de zin van de bescherming in het algemeen en van deze poging, de mensen bekend te maken met het een en ander, in het bijzonder, zullen afvragen, aangezien de hoofdoorzaak van het verdwijnen van diersoorten te vinden is in industriële vervuiling in de ruimste zin van het woord. U vergeet dan wel, dat u allen van deze vervuiling 'profiteert' in die zin, dat u de producten van die industrie tot uw welzijn of uw luxe tot u neemt.

In mijn praktijk als controleur van de natuurbeschermingswet, ondervind ik steeds meer, dat men weigert deze 'onsympathieke maatregelen van bestuur' als een bijverschijnsel van onze welvaart te accepteren. Maar het is of het een of het ander. Natuurlijk kunt u zwichten voor de druk van uw verlangen verboden dieren te bezitten. Dat is dan wel de gemakkelijkste weg. Wij allen zullen niet alleen de dieren moeten beschermen, maar vooral moeten zorgen, dat ze over enige tijd niet meer beschermd behoeven te worden.

Eén ding vind ik echt wel. We mogen nooit het risico lopen, dat onze kinderen en kleinkinderen niet meer kunnen genieten van wat wij nu nog wel hebben.

Het moet voor Harry Rutgers uit Assen (H.A. 1977-47/8) en zijn vriendjes weer mogelijk worden legaal salamanders te vangen en te houden. Wij ouderen zouden ons eigenlijk rot moeten schamen, dat we dit aan onze kinderen hebben aangedaan.

Maar... met uw aller hulp kan het nog goed worden.

boven: beekprik
 onder: rivierprik

onder:
 rivierdonderpadje

GIFLOZE BESTRIJDING VAN ONGEDIERTE

- Vliegen Vliegen kun je verjagen door wat afrikaantjes met kluit en al in de kamer te zetten. De lucht hiervan is voor de vliegen onaangenaam. Voor ons is de lucht van het plantje verdwenen als het 24 uur op dezelfde plaats heeft gestaan. Ruiten en spiegels afgedaan met uienwater zijn voor vliegen ook geen geliefde plekjes (Uien stuksnijden, kokend water erop, laten afkoelen en gebruiken)
- Mieren Op plaatsen, waar mieren naar binnen dringen, kun je óók gebruik maken van afrikaantjes. Lavendelplanten voldoen hier ook. Zijn ze al binnen, probeer ze dan eens met een mengsel van twee eetlepels stroop en een snuifje gist naar buiten te lokken.
- Kakkerlakken, meestal te vinden in oude huizen, waar ze nogal wat schade aan kunnen richten, schijnen niet tegen de lucht van pekelharing te kunnen. Enkele pekelharingen in de kelder jagen de kakkerlakken op de vlucht.
- Muizen Deze kunnen worden verdreven door op de plaatsen, waar ze worden gezien, kruizemuntblaadjes (vers of gedroogd) of in pepermuntolie gedrenkte watjes neer te leggen. De kern van een zonnebloem is ook te gebruiken, deze is zowel voor ratten als muizen giftig.
- Hondevlooiën kunnen worden bestreden door gedroogde varenbladeren in de hondemand te leggen.
- Luizen Luizen op planten kunnen, zowel binnen als buiten, worden bestreden met brandnetelgier. Neem een emmer water, daarin een flinke van wortels ontdane bos brandnetels. Een dag of vijf laten rotten (wel buiten!) en deze gier, eventueel verdund met water, met bijv. een borstel over de aangetaste planten sprenkelen. In een bonenveld (tuinbonen) zullen praktisch geen luizen te zien zijn, wanneer we tussen de bonen dille zaaien. Een enkele berk bij het bonenveld in de buurt geplant, werkt als luizenlokker. De berk, aantrekkelijk voor luizen, trekt deze naar zich toe. Verder bestaat er het alom bekende middel van zeepscherm tegen groene luis (Sla, kamerplanten, rozen e.a.). Dit middel is samengesteld uit 1 liter water, 1 theelepel groene zeep en een eetlepel spiritus. U kunt de planten met dit mengsel bespuiten.
- Rupsen die voornamelijk voor de koolsoorten lastig zijn, worden verjaagd door de lucht van salie (Wilde salvia: *Salvia officinalis*).
- Wormstekigheid in worteltjes. Deze ziekte wordt doeltreffend bestreden door tussen de worteltjes rijen sjalottes te planten. Een gunstige uitwerking hebben ook de wortelzuren van afrikaantjes. Bijvoorbeeld gezaaid rond het wortelveld zullen ze met hun wortelzuren, de maden, die deze ziekte veroorzaken, doden.

LITERATUUR: -Beknopte handleiding ten gebruike bij de biologisch dynamische landbouwmethode - Ehrenfried Pfeiffer 1955

-De taal der kruiden - Mellie Uyldeert

-De Kleine Aarde (in vier seizoenen)

Toine de Jong

De "Groesbeek" sterk vervuild!

Ongeveer in oktober 1977 bracht de post het jaarverslag 1976 binnen van het Zuiveringsschap Rivierenland. Bij het doorlezen van dit verslag kwamen wij al snel terecht bij de waterkwaliteit van de "Groesbeek": zeer slecht. Als je zoiets leest, dan vraag je je toch direkt af: Hoe komt dat nu?

JAARVERSLAG ZUIVERINGSSCHAP

Om iets te kunnen zeggen over de oorzaak van de vervuiling, moesten we meer weten over de preciese metingen, die door het zuiveringsschap waren uitgevoerd. Op aanvraag stuurde het zuiveringsschap ons dan ook een uitvoerig rapport. Het bleek dat zij metingen verricht hadden vlak bij de Duitse grens (zie kaart volgende pagina) in de Horst en aan het water dat direkt uit de zuiveringsinstallatie Groesbeek-Noord stroomt.

	punt A	punt E
$\text{NH}_3\text{-N}$	35,7 mg/l	40,0 mg/l
NO_3^-	8,7 mg/l	4,5 mg/l
PO_4^{3-}	21,4 mg/l	30,0 mg/l
% O_2	42,0 %	--
BZV ₅ ²⁰	27,4 mg/l	70,0 mg/l
Cl^-	73,0 mg/l	81,0 mg/l

punt A is dicht bij Duitsland
punt E is vlak achter zuivering.

Uit deze metingen blijkt, dat erop beide plaatsen te veel stikstof (NH_3^+ , NO_3^-), fosfaten en organische stoffen inzitten. Achter de zuivering is de concentratie hoger dan in de "Groesbeek" bij Duitsland (punt A).

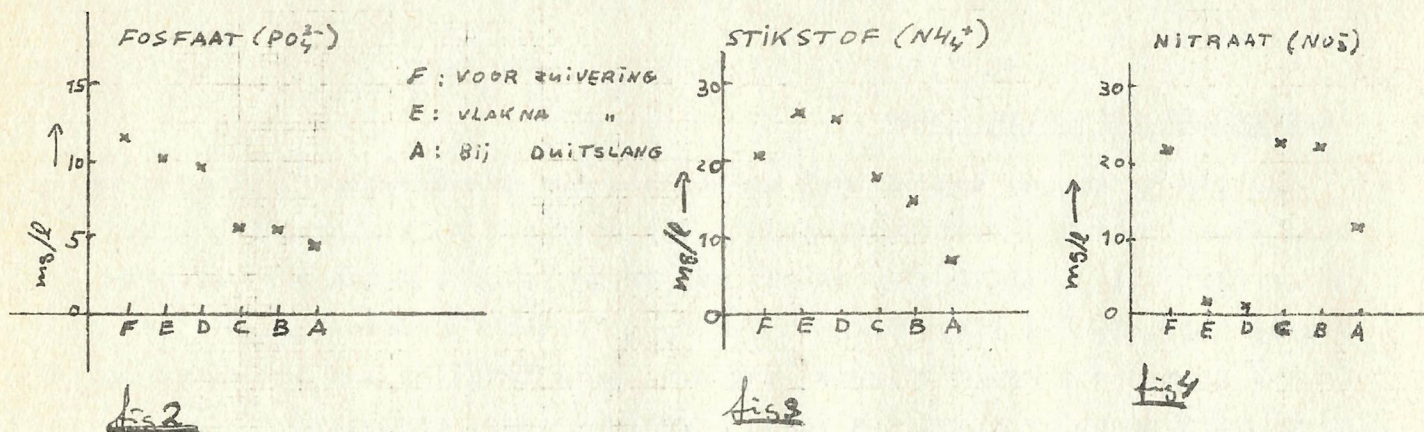
Het water dat door de Groesbeek stroomt is vooral afkomstig van de zuiveringsinstallatie Groesbeek-Noord en voor de rest van de sloten die er op uistromen.

Daarom concludeert het zuiveringsschap uit haar metingen, dat de "Groesbeek" sterk vervuild is, doordat de zuiveringsinstallatie in Groesbeek Noord niet voldoende biologisch zuivert. Om nu na te gaan of dit inderdaad het geval is en of er misschien nog andere "vervuilende factoren" een rol spelen, hebben leden van de milieugroep een onderzoek verricht.

ONDERZOEK VERRICHT DOOR WMG

De afdeling milieuhygiëne van de werkgroep milieubeheer Groesbeek en aquatische oecologie van de Nijmeegse universiteit hebben een eigen onderzoek verricht. Hiertoe werd op 1-3-78 op verschillende plaatsen in de "Groesbeek" watermonsters genomen en gemeten hoeveel ervan de verschillende stoffen inzat. Om hier een idee van te geven staan in fig. 2, 3, 4 de hoeveelheden fosfaat en stikstof uitgezet per meetpunt. Er werden wel nog andere metingen verricht, maar die vertonen het zelfde beeld als fosfaat. Vergelijking van de hoeveelheden vlak voor met vlak na de zuiveringsinstal-

latie laten duidelijk zien, dat de zuiveringsinstallatie niet voldoet. Ook blijkt uit de figuren 2,3,4 dat de Groesbeek steeds minder vervuild is, als verder van de zuivering gemeten wordt. Door het bijstromende water uit de diverse sloten en door uitspoeling vindt er duidelijk een verdunning plaats.

Onze conclusie is dan ook dat de "Groesbeek" sterk vervuild is met o.a. fosfaten, stikstof en organische stoffen. Een bioloog uit Nijmegen, die naar aanleiding van deze metingen de "Groesbeek" zelf onderzocht, noemde het een: "open-riool"!!!

WAT BETEKENT DEZE VERVUILING?

Op de eerste plaats is het niet aan te raden om het water van de Groesbeek te gebruiken om weilanden mee te besproeien. Niet zozeer om de hoge concentratie stikstof, maar veel meer om de organische en andere troep, die er hoogst waarschijnlijk inzit.

Als u op het kaartje kijkt, ziet u verder dat de "Groesbeek" via Duitsland in een grote boog terug naar Nederland stroomt en wel rechtstreeks het Wylermeer in en dan verder de Ooij binnen. Al jaren geleden heeft men vastgesteld (onderzoek aan de Nijmeegse universiteit) dat het Wylermeer ook erg vervuild is. Trouwens uit het jaarverslag 1976 van het zuiveringschap rivierenland blijkt dit ook weer.

Tot nu toe heeft men altijd de schuld hiervan op Duitsland afgeschoven. Het kon echter wel een best zijn, dat de troep die wij via de "Groesbeek" weg laten lopen, terecht komt in ons eigen Wylermeer! Dit is niet alleen een ramp voor de zwemmers, maar meer nog voor de hele waterplanten- en dierenwereld, die aardige klappen te verwerken krijgt.

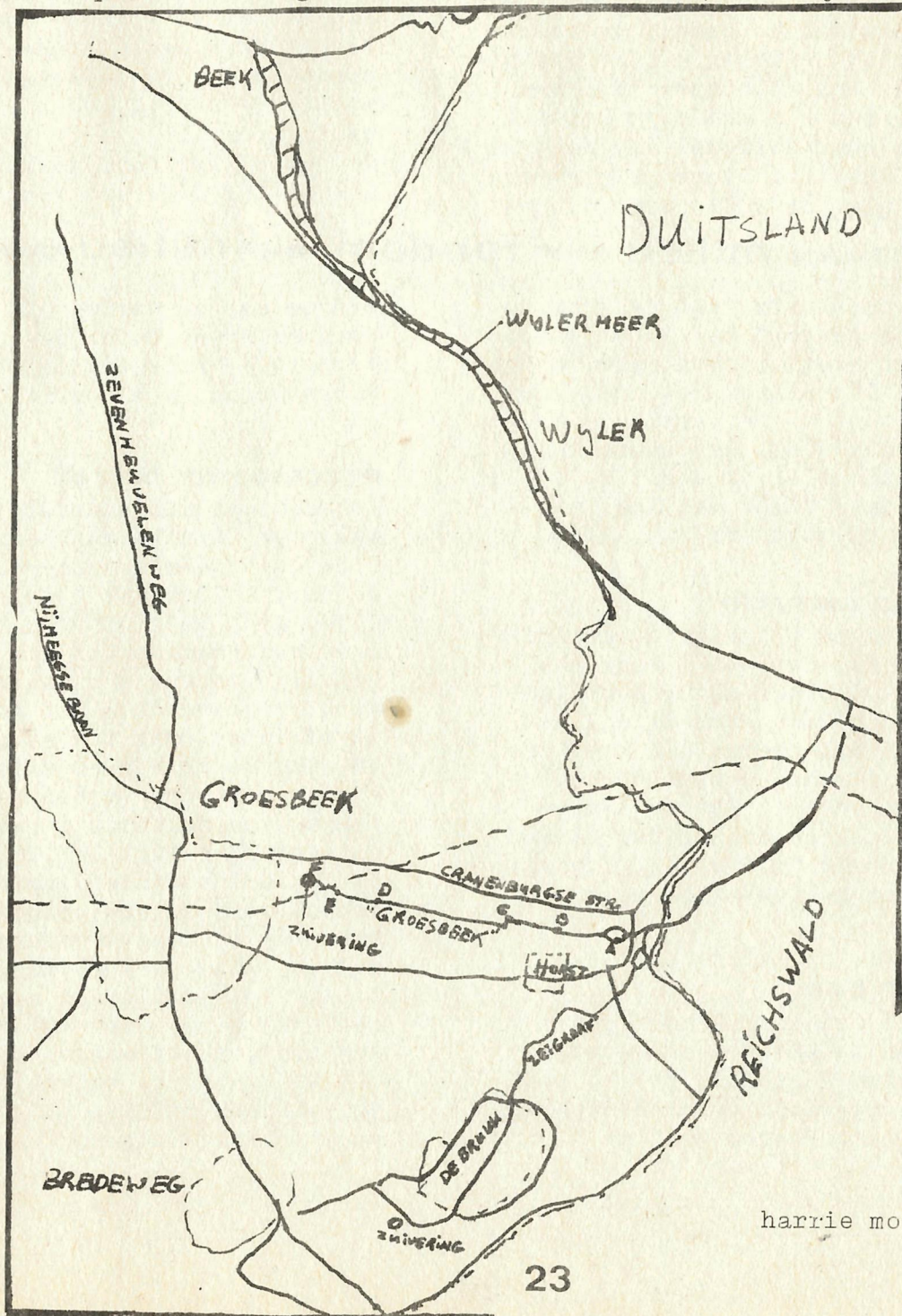
WAT NU?

Er moet dus nodig iets gebeuren om het water van de "Groesbeek" schoon te krijgen. Het zuiveringschap rivierenland denkt er zelf over om het

water, dat uit de zuiverringsinstallatie van Groesbeek-Noord komt, naar de zuiveringsinstallatie op de Bredeweg te pompen. Daar kan het dan nog een tweede keer gezuiverd worden, voordat het via de Leigraaf geloosd wordt. Het water van de Leigraaf is echter nu al vrij vervuild; als er dan straks nog eens het water van Groesbeek-Noord bijkomt, kon dat wel eens te gek worden; vooral met het natuurgebied de "Bruuk" als buur.

Om hierover meer te kunnen zeggen, zal de afdeling milieuhygiëne in de komende maanden verder gaan met een onderzoek naar de kwaliteit van het water in de Leigraaf en de gevolgen hiervan voor de "Bruuk". Daarnaast zal er intensief gezocht worden naar oplossingen voor de "Groesbeek", want al te lang mag dat niet meer duren.

Indien U meer details wilt weten over deze zaak, dan kunt u terecht bij de Vraagbaak op elke dinsdagavond van 19.00-20.00 uur, van Ruysdaelweg 25.

harrie mortiaux.

In de maand mei stond onder een grote kop in de volkskrant het bericht: "De destijds met veel klaroen geschal aangekondigde "computervoorstelling van het einde van de wereld die voor velen het redmiddel Stop de Groei bijna tot een dogma verheef, is bij een koele maar vernietigende analyse door een projectgroep van de Technische Hogeschool Eindhoven als ondeugdelijk door de mand gevallen". Zo gaat het artikel nog een tijdje door en steeds meer ontstaat de indruk, dat de Club van Rome het helemaal mis heeft met haar voorstelling, dat ingrijpende maatregelen nodig zijn, zoals het stoppen van de produktie- en bevolkingsgroei, om de ondergang van de wereld te voorkomen. Totdat de lezer aan de laatste kolom komt, want ziedaar: "Thissen benadrukt, dat hij met zijn kritiek alleen het computermodel van Meadows (Club van Rome) en diens gevolgtrekkingen en niet de reële wereld, be-

door met haar akties in Groesbeek. Zij zal in de komende maand aan de bevolking vragen om massaal haar handtekening te zetten, onder het motto: De N-bom...Nu niet, straks niet, nooit!!! De groep ziet haar aktie breder dan alleen tegen de neutronenbom en

ronaom milieu rondom milieu

doelt. De conclusie, dat de groei moet worden gestopt, kan juist zijn, maar blijkt niet uit het wereldmodel zegt hij". Dus alleen het computer model deugt niet. De verslaggever in de volkskrant vond het waarschijnlijk sensationeler om eerst de indruk te wekken dat: "Club van Rome misleidend in rapport" is!!

boer let op uw oren!

Uit een onderzoek van twee bedrijfsartsen blijkt, dat het lawaai van een landbouwtrekker het gehoor van de bestuurder kan beschadigen. Het is gebleken, dat boeren die trekkers besturen inderdaad schade ondervinden aan hun gehoor. Het is daarom volgens de artsen aan te raden om een trekker te kopen die weinig lawaai maakt, of om gehoorbeschermers te dragen.

Neutronen bom

Op 18 april zijn er al meer dan 1 miljoen handtekeningen aangeboden aan de Staten Generaal. Het is toch nog steeds mogelijk om handtekeningen aan te bieden. Daarom gaat de

daarom zal ze verder aktie voeren voor de vrede onder de naam: Werkgroep Vredesinitiatief Groesbeek, secretariaat p/a Hemeltje 31, Gr.

de consument betaalt

Volgens een ministeriële nota, die minister Tuynman van Verkeer en Waterstaat zéér waardeert, moeten in de nabije toekomst lozers van fosfaten gaan betalen voor de verwijdering van fosfaat uit hun afvalwater. Veertig procent van de fosfaten wordt geloosd door het gebruik van wasmiddelen, die fosfaten bevatten. Volgens de nota moet zo spoedig mogelijk begonnen worden met het verwijderen van fosfaten in wasmiddelen en moet uiterlijk in 1985 een verbod op fosfaathoudende wasmiddelen van kracht worden. Nou, eindelijk verbetering in deze toestand zou je zeggen, maar nu komt het staartje. Zolang de wasmiddelen nog niet fosfaatvrij zijn, moet 40% van de kosten die gemaakt worden om fosfaten uit het water te halen, betaald worden uit een heffing op fosfaat in wasmiddelen. Volgens de nota kan de

milieubewuste consument, die dus fosfaatvrije wasmiddelen gebruikt hiervan profiteren, omdat het door de invoering van die heffing mogelijk wordt om de fosfaatheffing op de lozing van afvalwater te halveren. Dat is natuurlijk allemaal prachtig, maar: Straks moeten wij allen betalen voor de fosfaat in wasmiddelen, die er tegen onze zin in inzitten en worden de fosfaathoudende wasmiddelen duurder in plaats dat fosfaatvrije wasmiddelen goedkoper worden. Het vervangen van fosfaten door andere middelen in wasmiddelen gaat dus weer over de rug van de consument en niet van de producent. Wie profiteert er nu van een verhoogde prijs op fosfaathoudende wasmiddelen????

spaar waspoeder en milieu!

Zelfs al gebruik je fosfaatvrije waspoeder in de machine, toch spoelt er elke keer weer een hoop watervervuilend spul naar de sloten

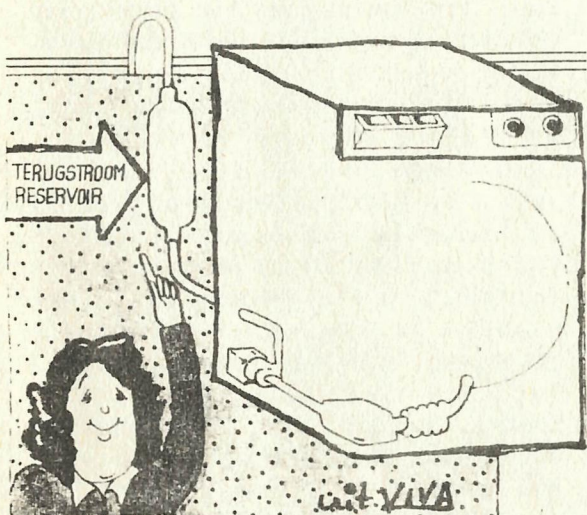
programma afgelopen is, wordt dat ongebruikte sop naar buiten gepompt. Dit is ontzettend zonde voor het milieu én voor je portemonnaie. De grap van het terugstroomreservoir is nu dat een gedeelte van het opgepompte water weer terug zakt in de buizen. Als je dan de volgende keer gaat wassen kan het sop niet meer ongebruikt in die buizen gaan zitten. Overigens kun je dit zelfde effect ook bereiken door het waspoeder pas in de machine te doen als al wat water in de machine gestroomd is. Trouwens z'ou terugstroom-reservoir is makkelijk te monteren en voor ongeveer f10 te koop in warenhuizen.

spuitbussen?

Nieuws afkomstig van onze minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne dr. L.Ginjaar: de ministerraad is akkoord gegaan met een ontwerpbesluit dat ervoor moet zorgen dat op spuitbussen met drijfgas (chloorfluormethanen) een waarschuwing komt te staan. Deze moet de bevol-

rondom milieu rondom milieu

en andere wateren. Er is nu een zogenaamd terugstroom reservoir, waarmee je met één derde waspoeder minder toe kan.

Wat is het geval: onder in de wasmachine zit een stelsel van leidingen waardoor het vuile sop naar buiten wordt gepompt. Die pomp doet zijn werk zo goed, dat die leidingen bijna helemaal leeg worden gepompt. Als je de volgende keer weer gaat wassen, speelt het water een deel van het verse sop rechtstreeks in het mooi leeggepompte buizenstelsel! Als het

king inlichten over de gevolgen, die deze gassen hebben voor de ozonlaag in hoge luchtlagen. Het gevolg v.d. drijfgassen is waarschijnlijk, dat er meer ultraviolette straling op de aarde neerkomt. Dit kan schadelijke gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid en voor het hele milieu. Eventueel zullen spuitbussen in de toekomst verboden worden, als uit een lopend onderzoek de bestaande vermoedens bewezen worden. Op korte termijn kan een verbod alleen als de hele EG dit initiatief overneemt, anders moet Nederland nog een tijd wachten. Hopenlijk duurt dit niet al te lang. In de Verenigde Staten en Zweden is het verboden om vanaf begin 1979 spuitbussen te fabriceren. Voor hun is er al bewijs genoeg!

afschaffing Kroonberoep

In het algemeen moet de overheid als zij de beperkte ruimte die wij in Nederland hebben wil gaan verdelen, gebruik maken van een bestemmingsplan. Tegen dit bestemmingsplan kunnen alle betrokkenen een bezwaarschrift indienen. Als zelfs Gedeputeerde staten het bezwaar niet terecht vindt, kan men een beroep doen

op de Kroon. Tenminste tot nu toe, want het kabinet DenUyl en nu het nieuwe kabinet willen dit beroep op de Kroon opheffen. Waarom? Welnu, de hele procedure kost een hoop tijd, 22-42 maanden, omdat er te weinig ambtelijke staven zijn. Door het Kroonberoep af te schaffen, kort men de hele procedure in, zo is tenminste hun redenering. Den Uyl heeft dit gerechtvaardigd door te stellen dat het Kroonberoep vaak ten goede komt aan de verbaal begaafden, de machtigen en de rijken. Een onderzoek bij 265 Kroonberoeperen heeft echter aangetoond dat 45% v.d. klagers gewone mensen zijn, die in bijna de helft v.d. gevallen gelijk krijgen. Van de rest is 17% aktie- of belangengroepen, 13% overheidsorganen en 25% rijken en machtigen. Het Kroonberoep is dus vooral voor de gewone man een laatste strohalm om zijn recht te krijgen. Daarkomt nog bij dat slechts 10-16% van alle bestemmingsplan en terecht komen bij

zwaren: -het plateau van Margraten is een zeer oud hooggelegen kultuurgebied en een onverbreekelijk

milieu rondom milieu rondom milieu

de Kroon, dus afschaffing van het Kroonberoep geeft maar bij weinig gevallen tijdwinst. De in de plaats v.h. Kroonberoep in te voeren inspraakprocedure, zal trouwens weer voor een tijdsverlenging zorgen. Inspraak moet er zeker komen, maar deze is te vrijblijvend om het Kroonberoep af te schaffen! Een versnelling van de procedure zou beter gezocht kunnen worden in een versterking en organisatorische verbetering v.h. ambtelijke apparaat!

afgraving natuurgebied

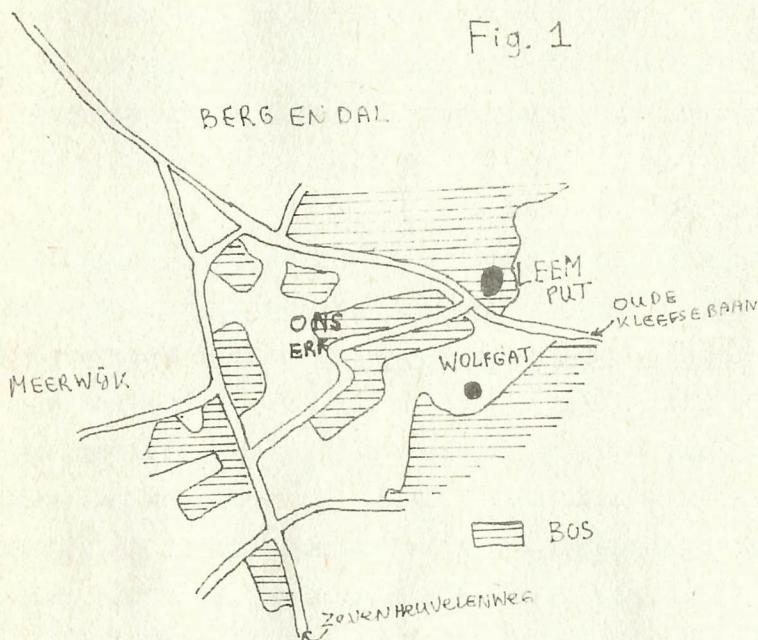
Het comité Mergelland heeft een rapport uitgebracht, waarin een opsomming staat van bezwaren tegen de Enci-afgraving op het plateau van Margraten (zuid-Limburg). De Enci heeft namelijk toestemming gevraagd om 433 ha van dat plateau af te graven. De zo verkregen mergel wordt dan grotendeels gebruikt om cement van te maken. Volgens het comité Mergelland, de stichting Milieufederatie Limburg en vele andere organisaties kleven aan deze afgraving de volgende be-

deel v.h. Zuid-Limburgs heuvel-land, dat niet aangetast mag worden, - de waterhuishouding kan door de afgraving verstoord worden, - mergel is niet schaars, verdere winning is in Maastricht mogelijk, - cement kan tegen gelijke prijs ingevoerd worden, - de werkgelegenheid die bij de Enci verloren gaat, komt weer vrij bij de cementinvoer tegen de uitvoer van Nederlandse arbeidsintensieve goederen als tegenprestatie, - het plateau is door zijn vruchtbare bodem en bolvorm een uitnemend landbouw en fruitteeltgebied. Daarom hebben deze organisaties op 20 mei een demonstratie georganiseerd. De opkomst was teleurstellend, maar dat kwam vooral doordat op 19-5 de meerderheid v.d. Limburgse Provinciale Staten hun goedkeuring voor de afgraving t.o.v. Gedeputeerde Staten uitsprak. Toch is hierover zeker het laatste woord nog niet gezegd!!!! Meer informatie kunt U verkrijgen bij de Limburgse Milieufederatie, Oranjeplein 37a, Maastricht, tel. 043-625385.

Het overzetten van Padden in Groesbeek!

Ieder jaar worden op de Oude Kleefsebaan ter hoogte van het landgoed van de Volkshogeschool "Ons Erf" (nog gemeente Groesbeek) in de maanden maart en april een aanzienlijk aantal amfibieën door het verkeer doodgereden. Met name de gewone pad (*Bufo bufo*) wordt hier massaal het slachtoffer van.

Dit leidde in februari '78 tot het oprichten van de Subwerkgroep Amfibieën binnen de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek. Deze subwerkgroep had zich ten doel gesteld om de trekkende amfibieën aan de ene kant van de weg op het landgoed te vangen en over te zetten naar de "Leemput", een plas gelegen aan de overzijde van de weg. Hiermede kon een eventuele verregerende uitdunning van het aantal dieren worden voorkomen.

Waarom, zult u zich afvragen, maken wij ons eigenlijk zo druk om die paar vieze beesten?

1. Wel, op de eerste plaats handelt het zich hier om beschermde dieren. Binnen de natuurbeschermingswet is geen mogelijkheid om op een normale wijze de beschermde dieren tegen verkeersinvloeden te beschermen, anders dan door aan de ene kant van de weg ze te vangen en aan de andere kant ze weer vrij te laten. Absurd is het wel, dat deze

handeling in strijd is met de wettelijke bepalingen. Onze subwerkgroep heeft hiervoor dan ook een vergunning aangevraagd en verkregen, zoals overal elders in Nederland het geval is.

2. Op de tweede plaats handelde het zich hier, zoals later zou blijken, om een 4-tal soorten, die een belangrijke functie in de natuur innemen. Gevangen werden: de gewone pad (*Bufo bufo*), de bruine kikker (*Rana temporaria*), de alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) en de kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*). Het meeste troffen we de gewone pad aan, maar ook een aanzienlijk aantal bruine kikkers.

In het artikel van Sjef Reichgelt in het Groesbeeks Milieujournaal n° 2 heeft u al het een en ander kunnen lezen over deze dieren. We zullen er nu iets verder op ingaan.

Padden trekken in het voorjaar, als er 's avonds een geschikte temperatuur en vochtigheid is, vanuit hun overwinteringsplaats (het landgoed "Ons Erf") naar hun paringsplaats (de Leemput). Deze trek gebeurt vaak reeds in paartjes (zgn. amplexen). De mannetjes springen op alles wat beweegt en met een beetje geluk is dit wel de rug van een vrouwtje. Ze omklemmen dan hun vrouwtje met hun voorpoten en laten ze dan soms wel 2 tot 3 dagen niet meer los tot de paring is geschied. De eieren worden in eisnoeren afgezet en na het afzetten trekken de dieren zich weer terug op het land. Padden zijn zeer nuttige dieren, ze eten allerlei insecten, spinnen, pissebedden (u allen wel bekend in vochtige kelders), wormen, slakken en ook veel mieren.

Ook de bruine kikkers trekken vroeg in het voorjaar naar hun paringsplaats, waar de vrouwtjes hun eieren in de vorm van eiklontjes afzetten. Bruine kikkers leven overwegend op het land en zijn, evenals padden, vooral in de schemering en nacht actief. Ook de bruine kikker is een nuttig dier, zijn voedsel bestaat vooral uit slakken, wormen, spinnen en insecten.

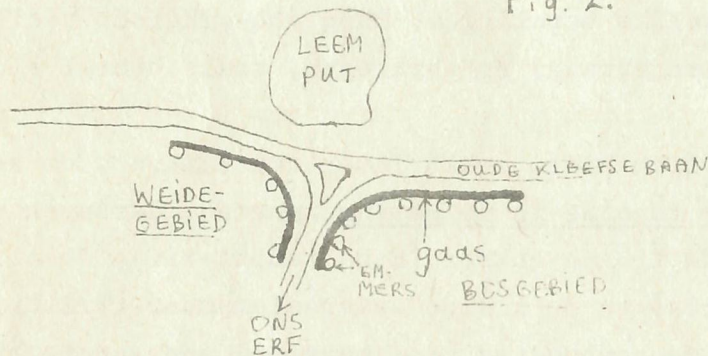
De alpenwatersalamander vinden we het meest in de buurt van leemputten en natuurlijke vijvers beneden de grote rivieren, waar in de paringstijd de eieren worden afgezet. Dit doet ook de kleine watersalamander. Deze 2 soorten vormen een belangrijke schakel in de kringloop in het water. De kleine watersalamander eet vnl. insecten, slakken, wormen, kikkervisjes, muggelarven en zoetwaterkreeftjes; de alpenwatersalamander eet kleine waterdieren en wormen.

U ziet, het gaat hier om nuttige dieren, die belangrijk zijn in de natuur. Daarom, mocht u b.v. in uw tuin of kelder een pad aantreffen, laat hem dan met rust!

Het vangen.

De Leemput, de paarplaats van de amphibieën, is een diepe plas, waar vroeger leem uit werd gewonnen. Deze plas wordt omgeven door steile hellingen veelal begroeid met bos. De amphibieën overwinteren op het terrein van "Ons Erf", hetgeen voor een groot deel bestaat uit een fraai parkachtig bosgebied.

Fig. 2.

Zoals op fig. 2 te zien is, werd op het terrein van "Ons Erf" ongeveer 150 m

gaas neergezet (ongeveer 0,5 m hoog) met om de 12,5 m een emmer in de grond ingegraven. Als de weersomstandigheden 's avonds en 's nachts geschikt waren, trokken de dieren richting Leemput, liepen daarbij tegen het gaas en vielen aldoende in één der emmers. Bij de controle 's morgens en 's avonds werden de gevangen dieren dan overgezet naar de Leemput.

Resultaten:

Gedurende de periode van 2 maart '78 t/m 17 april '78 werden in totaal 366 gewone padden, 45 bruine kikkers, 6 alpenwatersalamanders en 1 kleine watersalamander gevangen en overgezet. Toch werden ondanks het vangen nog ongeveer 80 dode padden of bruine kikkers aangetroffen op de weg. Dit is toch nog zo'n 16%, van het totaal aantal gevangen dieren. Het aantal is niet precies te bepalen, daar kraaien en eksters in de vroege ochtend lijkjes opgegeten zouden kunnen hebben. Blijkbaar was de lengte van het gaas toch nog niet voldoende.

Veel exemplaren werden in die dagen gevangen, toen de weersomstandigheden gunstig waren en de dieren dan massaal gingen trekken. Zo werden van 28/3/'78 t/m 31/3/'78, toen de temperatuur 10°C was, in totaal 160 padden en 6 bruine kikkers gevangen (de meeste overwegend 's morgens) en op 3/4/'78 's morgens 69 padden en 1 bruine kikker! En juist deze massale trek, die dan plaatsvond in één of enkele nachten, eiste meestal het grootste aantal slachtoffers. We kunnen dus wel stellen, dat onze actie succes heeft gehad; veel padden en kikkers werden gered en konden hun eieren afzetten in de Leemput, hetgeen later ook inderdaad geconstateerd werd.

De meningen van verschillende biologen zijn verdeeld over de vraag of het doodrijden van amphibieën door het verkeer nu wel van invloed is op de populatie. Maar moeten we dat risico, vooral als er toch al niet al te veel die meer zitten, nemen??

Niet alleen het verkeer eiste echter slachtoffers, want op 31/3/'78 werd 's morgens door één van de controleurs een blauwe reiger in de Leemput gesignaleerd. Wel een grappig idee: doen we al die moeite om de dieren veilig de weg over te zetten en meneer (of mevrouw) staat daar op zijn (of haar) ontbijt te wachten! Maar ja, de natuur gaat natuurlijk ook zijn gang.

Het eigenlijke resultaat zal echter over een paar jaar te zien zijn, wanneer de nieuwe generatie volwassen is.

Volgend jaar wordt het overzetten herhaald eventueel met het plaatsen van borden, die de automobilisten op overstekende padden attenderen. Een andere mogelijkheid is nog de dieren te vangen en deze over te brengen naar een met gaas omheinde plas in de buurt b.v. het Wolfgat. De amphibieën kunnen daar dan hun eieren afzetten. Er is hopenlijk dat het volgende seizoen een nieuwe populatie padden, die voor het trekken naar hun paringsplaats (nu dus het Wolfgat) niet of nauwelijks een drukke weg hoeven over te steken. Maar of dit financieel haalbaar is?

Het meest ideale zou natuurlijk zijn de Oude Kleefsebaan af te zetten gedurende een aantal dagen, zoals dit in Veenendaal gebeurde en ook in Duitsland, waar zelfs grote "Autobahnen" gedurende een bepaalde tijd werden afgezet, maar of dit binnen onze gemeente haalbaar is??

Dit was dan een beknopt verslag van de Subwerkgroep Amphibieën

over het overzetten van de amphibieën. Over een tijdje zal er een uitgebreider verslag hierover verschijnen, en eenieder, die daar interesse voor heeft, kan dit dan tegen een kleine vergoeding verkrijgen bij de Vraagbaak.

Verder willen wij hier nog een dankwoord richten aan de directie van "Ons Erf" en aan de heer Jaspers voor het beschikbaar stellen van de terreinen en verder aan allen, die ons, in welke vorm dan ook, geholpen hebben.

Subwerkgroep Amphibieën.

Bart Ariaans Sjef Reichgelt

Toine de Jong Jo de Valk

KOEPELACTIE.

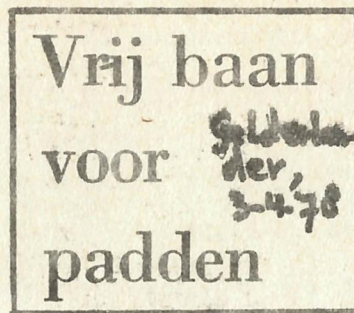
Zoals u wellicht opgevallen is, staat de Koepel al geruime tijd droog. De eigenlijke oorzaak is ons ook nog steeds niet helemaal bekend (Kan één van de lezers ons soms wat meer vertellen?). Toch trekken ook hier nog allerlei amphibieën en met name bruine kikkers heen om te paren. Er zijn op de Knapheideweg dan ook diverse dieren bij het oversteken overreden.

Op Eeste Paasdag bleek, dat er een massa kikkerdril was afgezet op het droge met ertussen een groot aantal paartjes bruine kikkers. Enkele medewerkers van onze werkgroep hebben daarom in totaal 9 emmers met kikkerdril, een groot aantal paartjes bruine kikkers en salamanders in enkele vijvers in de buurt uitgezet om toch te proberen deze dieren een kans te geven en een nieuwe generatie te verkrijgen.

5 JUNI WERELDMILIEUDAG!

Op 5 juni worden er in het kader van Wereldmilieudag zowel in ons land als in andere landen diverse activiteiten georganiseerd. De Wereldmilieudag werd in 1972 voor het eerst georganiseerd door de V.N. met als doel de aandacht te vestigen op de ernst van de milieuproblemen.

In diverse plaatsen worden dan ook allerlei activiteiten uitgevoerd, zoals b.v. in Den Haag, waar o.a. een schoonmaakactie en milieumarkt zullen plaatsvinden. Alhoewel de informatie getekend was anno maart 1978, kreeg de werkgroep deze pas eind mei, zodat zij wegens tijdsgebrek niet meer in staat was ook in Groesbeek iets te organiseren.

VEENENDAAL -- De Veenendaalse dierenbeschermers hebben het opgenomen voor de padden in hun gemeente en daarbij hulp gekregen van het

gemeentebestuur. Gevolg is dat een straat in het centrum van Veenendaal, de Duivenwal, de komende tijd dagelijks van vier uur 's middags tot de volgende ochtend voor rijverkeer gesloten wordt.

De dierenvrienden hebben geconstateerd dat er veel padden huizen op een braakliggend terrein bij de Duivenwal. Tegen de schemering trekken de dieren de straat over naar het kanaal erlangs om te paren. De oversteek werd vrij veel padden noodlottig.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN 21 MAART 1978.

AANWEZIG: J. de Valk, J.Thissen, H.Mortiaux, S.Reichgelt, I.Medendorp,
M.Reichgelt, W.Lebbink, H.Brinkhof, E. van Haaren, F.Hofman.

AFWEZIG met kennisgeving: A.Bakker, E.Loeffen, P.Meilink, G.Muskens,
G.Barendse, J. van Haaren, W.Gosselink,
J.Norp, M. van de Bos, P.Thissen, T. de Jong.

1. Ingekomen stukken:

- a. Brief van C.R.M.: Ontheffing ex art. 25 van de Natuurbeschermingswet i.v.m. het overzetten van amphibieën.
- b. Brief van de Gelderse Milieufederatie i.v.m. de problematiek van de motorcrossterreinen.
- c. Brief van de Stichting Kritisch Faunabeheer i.v.m. een symposium op zaterdag 8 april te Arnhem. Het motto is: Vossenrabiës en jacht.
- d. Brief van de Gemeente Groesbeek met een verslag van de Hearing over de Randweg in Groesbeek.
- e. Telefonisch contact met de Hr. van de Weem van het Gemeentehuis te Genneep over de werkzaamheden aan de Zwarteweg: het bleek zich hier om rioleringswerkzaamheden te handelen.

2. Verzonden:

- Brief naar het Gemeentebestuur van Groesbeek: een antwoord op vragen van de Hr. de Boer i.v.m. de standpuntbepaling ten aanzien van de Randweg.
- Brieven naar de scholen voor de jeugdcursus.
- Subsidieaanvraag voor de jeugdcursus.

3. De volwassencursus.

Start donderdag 23 maart a.s. met 22 deelnemers. Alle zaken zijn rond. Er is toestemming voor een lokaal in de L.T.S.

4. De jeugdcursus,

Nog geen bericht van de gemeente over de school aan de Zevenheuvelenweg, er is wel mondeling gereageerd.

De subsidieaanvraag bij de provincie is nog niet beantwoord.

Er bestaat een mogelijkheid de "Blokhut" te verkrijgen op 3 juni voor de afsluiting van de cursus.

Vraag van S.Reichgelt, wie deelt de diploma's uit? De Hr. van Hooff (directeur van de Arnhemse Dierentuin) eventueel in gedachten houden.

Van de deelnemers heeft alleen W.Gosselink geen tijd op de vastgestelde data, zij zorgt zelf voor vervanging.

Er wordt nog met iedereen contact opgenomen.

5. Financiering van het Groesbeeks Milieujournaal.

De kosten van het tweemaandelijks krantje zijn zodanig, dat de prijs van f10,- waarschijnlijk te weinig is. Eventueel volgend jaar verhogen tot f12,50.

De redactie vraagt meer medewerkers en het belangrijkste is een typiste. M.Reichgelt neemt contact op met R.Krebbers.

Eigen leden op voorstel van de redactie een bijdrage betalen voor het krantje. Voorstel van H.Brinkhof: Wie wil - betaalt.

6. Tussentijds verslag subwerkgroep amphibieën.

Een honderdtal padden en bruine kikkers zijn gevangen. Er worden er toch nog vrij veel doodgereden, omdat ze buiten de uitgezette gaas oversteken.

De slachtoffers zijn zo goed mogelijk geteld en ook de plaats waar ze over-
steken en doodgereden worden is bekeken, dit i.v.m. het uitzetten van het
gaas het volgende jaar. Het nauwkeurige aantal doodgereden amphibieën is
niet te geven, omdat diverse lijkjes s'morgens in aller vroegte door o.a.
eksters worden opgegeten.

Een ander alternatief is het uitzetten van de gevangen amphibieën in een
van gaas omgeven vijver of plas in de buurt, zodat de dieren dan niet de
weg meer over hoeven te steken.

Door de lage temperatuur s'nachts worden er bijna geen dieren gevangen,
maar de trek van de dieren en het vangen ervan gaat door.

7. Randweg:

Henny Brinkhof heeft een concept van een brief aan de gemeente.

Dinsdag 28 maart is er een speciale vergadering i.v.m. dit concept over
de standpuntbepaling van de werkgroep ten aanzien van de Randweg.

8. Rondvraag:

W.Lebbink vraagt naar de afwikkeling van de statuten nog bij de notaris.

Dit zal ongeveer omstreeks augustus 1979 in orde zijn .

Vergadering van dinsdag 28 maart 1978

Op deze vergadering is gediscussieërd over het standpunt van de WMG t.o.v.
de Randweg. Het resultaat hiervan is u waarschijnlijk al bekend uit het
Groesbeeks Weekblad; anders kunt u op blz. 7 van dit jaarnaal er nog iets
meer van lezen.

Verslag van de vergadering van dinsdag 25 april 1978.

1. Opening door secretaresse vanwege afwezigheid voorzitter.
2. Ingekomen stukken: 3^e interim rapport: Welzijnsonderzoek Groesbeek
Antwoord v.d. Gemeente Groesbeek i.v.m. subsidie aanvraag; f1000,- voor
lustrum en f150,- als jaarlijkse bijdrage.
Brief v.d. Gemeente Mook-Middelbaar betreffende een weigering van een hinder-
wetvergunning. Het bezwaar was o.a. ingediend door ons WMG-lid M.Alink.
Uitnodiging voor de jaarvergadering van de Gelderse Milieufederatie op 27-4.
Natuur en Milieu vraagt om standpunt inzake afschaffing Kroonberoep in
bestemmingsplanprocedure per 29 mei 1978.
Uitgaande post: Aanvraag voor vrijstelling dienst voor bepaalde dagen voor
J. de Valk (aan Commandant van de Elias Beekman kazerne en Ministerie van CRM).
Brief naar Gemeente Groesbeek i.v.m. standpunt WMG over de Randweg.
3. Jeugdcurcus: f1150,- subsidie is toegezegd door gedeputeerde staten van
Gelderland (laatse keer); 170 kinderen ingeschreven; Heer van Hooffdeelt
op 3 juni de diploma's uit; begeleidende groepen zijn ingedeeld.
4. Volwassenen cursus: 18 personen hebben meegedaan; bezinning op nieuwe aan-
pak v.d. cursus is wenselijk (meer gericht op de bevolking en niet op
biologen en leraren etc); de prijs van f50,- zal opnieuw besproken worden.
5. Meldingsgebieden: worden de volgende vergadering verdeeld.
6. Overname coördinatie natuurbehoud: kandidaten: G.Muskens en P.Thissen
7. Verslag werkgroep Amphibieën: komt in krantje (blz.27)
8. Milieujournaal: nieuwe typiste is J.van Haaren; nieuw redactie-lid is
E.Loeffen; actieve leden gaan ook f10,- betalen (onthefing is mogelijk)
9. Milieuhygiëne: - oud papier en glas (zie blz.11 van dit nummer)
- verslag van het onderzoek aan de "Groesbeek" (zie blz.27); onderzoek
gaat verder.
10. Rondvraag: minder actieve leden moeten benaderd worden, hoe meer zielen,
hoe meer werk verzet kan worden.

De volgende vergadering is donderdag 25 mei 1978.

